SAD PLNÝ OVOCE · 2027

ŘEZ OVOCNÝCH STROMŮ

KROK ZA KROKEM

ZIMNÍ A LETNÍ ŘEZ, DRUH PO DRUHU

VYDÁNÍ 2027

- 12 DRUHŮ
- ZIMNÍ I LETNÍ ŘEZ
- NÁKRES KE KAŽDÉMU KROKU

VÁCLAV DOLEŽAL

LIBROVA

KNIHA 1

Řez ovocných stromů krok za krokem

Zimní a letní řez, druh po druhu

Václav Doležal

LIBROVA · 2026

Vaše zákaznická zóna
Všechny knihy kolekce jsou vám stále k dispozici na této adrese:
https://librova.eu/cs-cz/pages/zakaznicka-zona-sad-3tbfbm

Řez ovocných stromů krok za krokem – Zimní a letní řez, druh po druhu
Václav Doležal

© 2026 Librova. Všechna práva vyhrazena. Tato publikace je určena výhradně k osobnímu použití kupujícího. Kopírování, sdílení ani další prodej bez souhlasu nakladatele nejsou povoleny.

Bezpečnost: používejte stabilní žebřík a pokud možno požádejte někoho, aby vám ho přidržel; nikdy neřežte v blízkosti elektrického vedení. Pracujte s dobře nabroušeným a dezinfikovaným nářadím, v rukavicích a s ochrannými brýlemi. U silných větví nebo vysokých stromů zavolejte odborníka. Vždy dodržujte pokyny na etiketě jakéhokoli přípravku na ochranu rostlin. Uvedená období jsou orientační: přizpůsobte je podnebí ve vaší oblasti.

Obsah

1. Vítejte v sadu
2. Jak je strom stavěný
3. Nářadí a řezy
4. Druhy řezu a tvary koruny
5. Jabloň
6. Hrušeň
7. Švestka
8. Meruňka
9. Broskvoň
10. Třešeň
11. Višeň
12. Ořešák
13. Rybíz červený
14. Angrešt
15. Maliník
16. Vinná réva

17. Na závěr

Vítejte v sadu

Milí čtenáři, milé čtenářky,

Řezat jsem se naučil od svého dědy v sadu jabloní a hrušní na Vysočině, s ošoupanými nůžkami a hodně trpělivosti. Říkal mi pořád totéž: „Než začnete řezat, podívejte se na strom. On vám sám napoví, kde chce být prořezaný.“ Desítky let jsem si ověřoval, že měl pravdu.

Tahle kniha vznikla proto, abyste na tyto zkušenosti nemuseli čekat tolik let. Místo zdlouhavé teorie v ní najdete to podstatné, druh po druhu, a **nákres ke každému kroku**: větev před řezem, větev po řezu a přesné místo, kam patří nůžky.

Zkušenosti mít nemusíte. Ať máte na zahradě jeden dva stromy, nebo celý sad zděděný po rodině, postup je stejný: začít základy, pochopit, jak je strom stavěný, a teprve potom řezat.

Časem si všimnete toho, co slibuje obálka celé kolekce: koruny otevřené světlu, větší, barevnější a sladší ovoce a stromy, které se snáz sklízejí i ošetřují.

Václav Doležal

Jak s touto knihou pracovat

Doporučený postup

1. Kapitoly 2, 3 a 4 si v klidu přečtěte jednou celé. Jsou krátké a vysvětlují vše, co se opakuje v kapitolách o jednotlivých druzích.
2. Pak přejděte ke kapitole o svém stromu a přečtěte si ji *před* začátkem řezu, ne s nůžkami v ruce.
3. V den řezu mějte knihu otevřenou na nákresu kroku, který právě děláte. Postupujte krok za krokem.

Jak číst nákresy

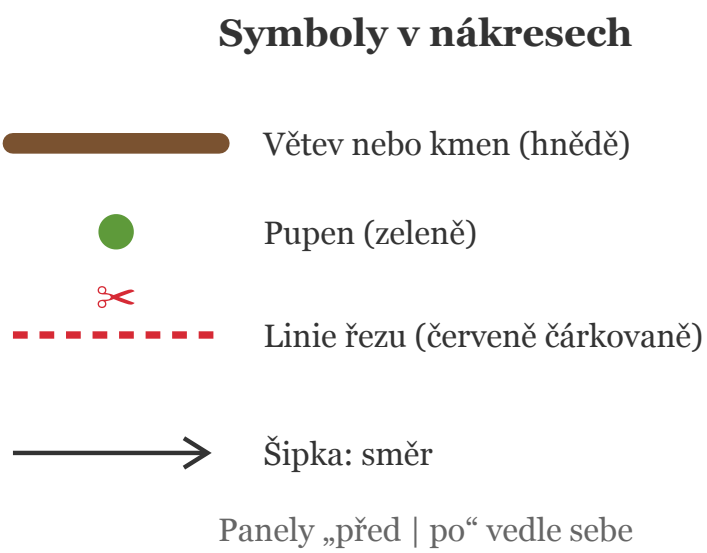

Symboly, které se opakují ve všech nákresech knihy.

Než začnete: bezpečnost

- Při řezu nad hlavou používejte rukavice a ochranné brýle.

- Používejte stabilní žebřík na pevném podkladu a požádejte někoho, aby vám ho přidržel. Nikdy nelezte na větve, které by vaši váhu neunesly.
- Nářadí vždy dezinfikujte (vysvětleno v kapitole 3) a udržujte je dobře nabroušené: ostrý nástroj vyžaduje méně síly a méně klouže.
- Pokud je strom velmi vysoký nebo roste u elektrického vedení, neriskujte: zavolejte odborníka.

Tip: vyfoťte strom před řezem a znovu po něm. Příští rok vás srovnání obou snímků naučí víc než jakýkoli text.

Co v kolekci najdete

První kniha je věnována řezu. Další pojednávají o roubování a množení ovocných dřevin a o omlazování starých sadů a doprovází je kalendář ovocné zahrady na celý rok. Každou knihu lze číst samostatně, ale všechny sdílejí stejnou řeč i stejné nákresy.

Jak je strom stavěný

Dobře řezat začíná dobrým pozorováním. Ovocný strom se vždy skládá ze stejných částí a každá má svou úlohu. Až je poznáte, hned vám bude jasné, kde řezat můžete a kde nesmíte.

Kmen, kosterní větve a obrost

- **Kmen:** „noha“ stromu, od země až po první rozvětvení.
- **Kosterní větve:** hlavní větve vyrůstající z kmene, které tvoří kostru koruny. Vydrží celý život stromu.
- **Vedlejší (druhořadé) větve:** vyrůstají z kosterních větví a nesou plody.
- **Jednoleté větve a letorosty:** zelený přírůstek letošního roku. Právě na nich se pracuje nejvíc.

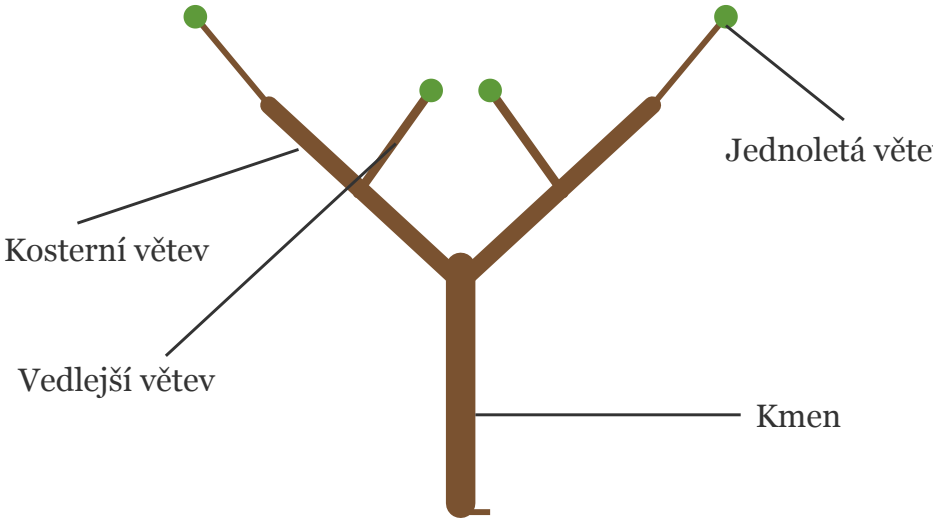

Části stromu: kmen, kosterní větve, vedlejší větve a jednoleté větve.

Plodné a dřevní větve

Tohle je nejužitečnější rozlišení ze všech. Ne všechny větve slouží ke stejnému účelu.

- **Dřevní větev (výhon):** dlouhá, bujná, s tenkými, špičatými pupeny. Slouží k růstu a tvorbě kostry. Je-li příliš bujná a svislá (takzvané vlky), spotřebuje spoustu síly a plody nedává.
- **Plodná větev:** kratší, silnější a klidnější, s kulatými, tlustými pupeny. Právě tady vznikají květy a potom plody.

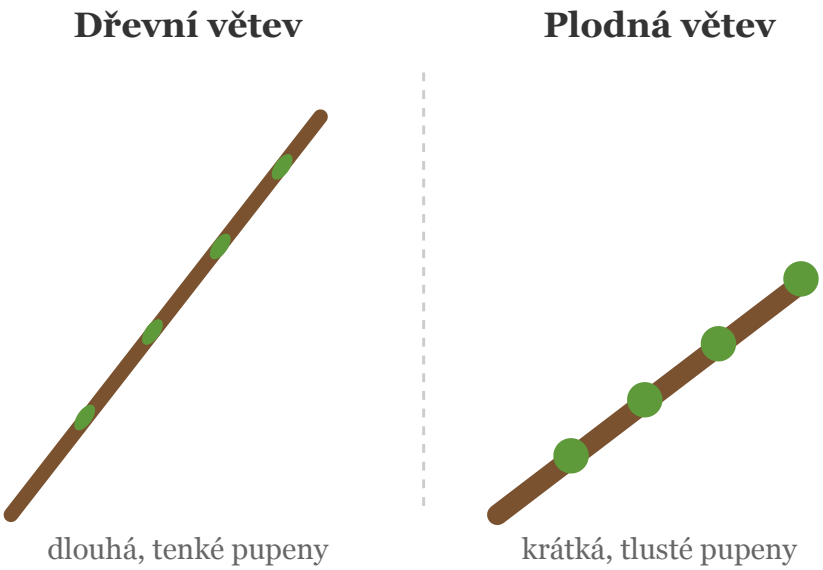

Vlevo dřevní větev: dlouhá s tenkými pupeny. Vpravo plodná větev: krátká s kulatými pupeny.

Pupeny květní a pupeny listové

V zimě, bez listí, prozradí pupeny, co strom na jaře udělá.

- **Pupen listový (dřevní):** malý, ploše přitisknutý k větvi. Vyroste z něj olistěný výhon.
- **Pupen květní:** větší, kulatější a „plnější“. Vyroste z něj květ a, půjde-li všechno dobře, plod.

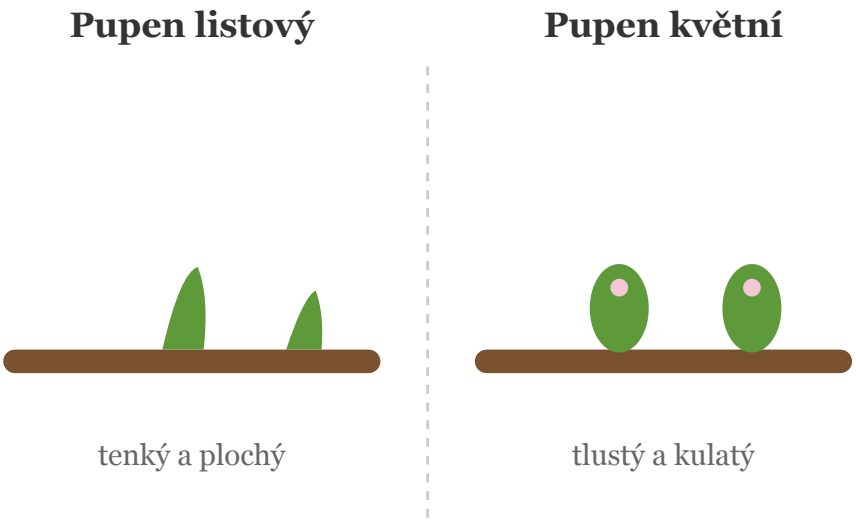

V zimě: pupen listový (tenký, plochý) a pupen květní (tlustý, kulatý).

Tip: u každého druhu se květní pupeny objevují na jiném místě (na jabloni na krátkých plodných větévkách, na broskvoni na jednoletých výhonech a tak dále). Každá kapitola o druhu říká, kde je hledat. Když omylem odřežete květní pupen, bude letos méně plodů, proto se před řezem vždy podívejte.

Zlaté pravidlo: strom reaguje na řez

- **Silný** řez na větvi: strom odpoví *bujnými* výhony hned pod řezem.
- **Mírný** řez nebo vodorovné ohnutí větve: strom odpoví *plody*.

- Strom bez řezu: hodně dřeva, drobné plody a koruna zahuštěná bez světla.

Proto je při pochybnostech lepší řezat méně a vrátit se další rok. Strom odpustí nesmělý řez; víc mu uškodí řez přehnaný.

Nářadí a řezy

Dobrý řez vyžaduje jen málo vybavení, ale to málo musí být ostré a čisté.

Základní nářadí

Nářadí	K čemu slouží
Zahradnické nůžky (s protiběžnými čepelemi)	Větve do průměru asi 2 cm. Jedna čepel řeže a druhá ji vede těsně podél: řez je čistý a hladký.
Dvouruční (pákové) nůžky	Větve o průměru 2 až 4 cm nebo vysoké větve, aniž byste lezli na žebřík.
Ruční pilka na větve	Větve silnější než 3–4 cm. Jemné, zakřivené zuby, které řežou při tahu.
Rukavice, brýle a stabilní žebřík	Bezpečnost. Nikdy je nevynechávejte.

Dezinfekce

Nůžky přenášejí choroby z jednoho stromu na druhý. Před začátkem práce a mezi jednotlivými stromy (zejména je-li některý nemocný) otřete čepele lihem o síle 70 % nebo zředěným roztokem chlorového přípravku a osušte je. Na konci dne nářadí očistěte, nabruste a přetřete hadříkem s trochou oleje.

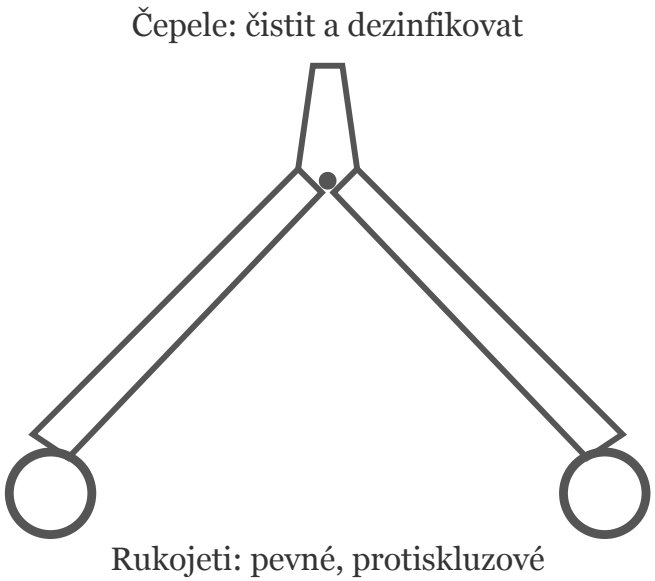

Čisté a ostré nářadí: dezinfikované čepele a pevné rukojeti.

Jak správně řezat

Správný řez se rychle zacelí a strom chrání. Špatný nechává pahýly, které hnijí, nebo trhá kůru. Musíte zvládnout tři situace.

Krok 1 · Řez nad pupenem

Když zkracujete větev, řežte **zhruba 5 mm nad pupenem** mírně šikmým řezem tak, aby vyšší část řezu byla na straně pupenu a nižší na straně opačné (voda tak stéká směrem od pupenu). Vybraný pupen by měl směřovat *ven* z koruny: tam

poroste nová větev. Příliš blízko pupenu ho vysušíte; příliš daleko necháte pahýl, který odumře.

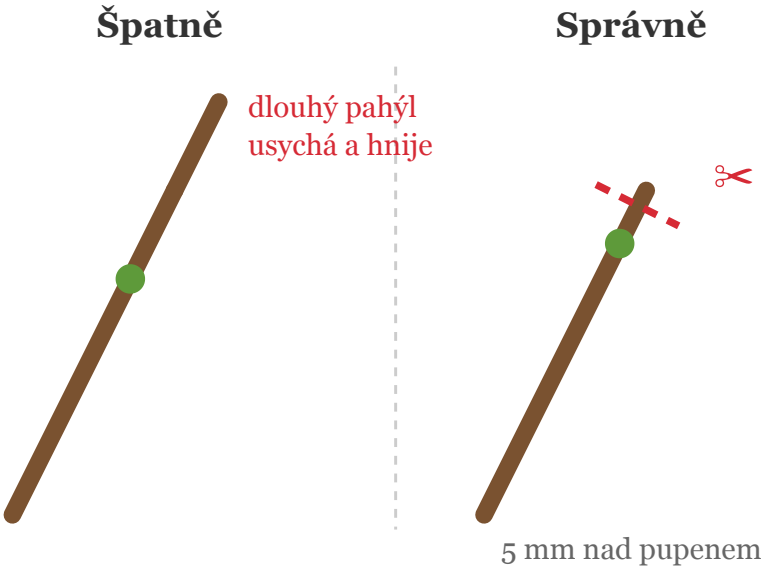

Šikmý řez zhruba 5 mm nad pupenem, který směřuje ven.

Krok 2 · Řez těsně nad větevním límcem

Chcete-li odstranit celou větev, řežte u její báze, ale **ne příliš těsně**. Na bázi každé větve je malé zvrásněné ztluštění, takzvaný **větevní límec**: z něj vychází pletivo, které ránu zaceluje. Řežte hned vně límce, aniž ho poraníte a aniž necháte pahýl. Řez příliš těsný, v rovině s kmenem, otevírá velkou ránu, která se zacelí pomalu.

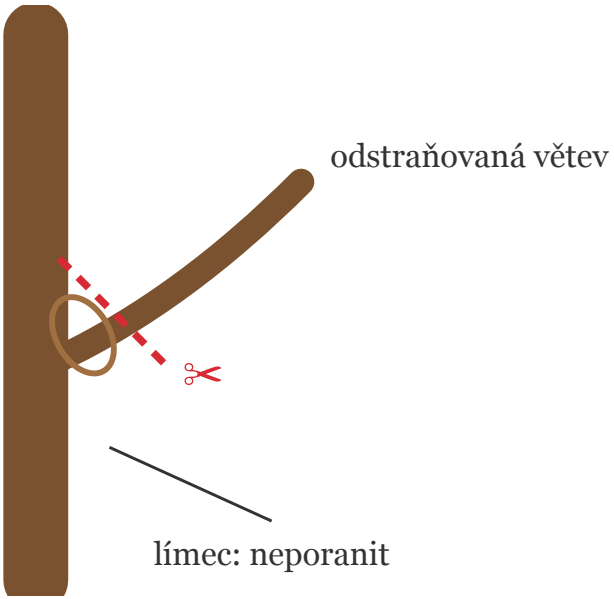

Řez vedeme hned vně límce, bez pahýlu a bez poranění kmene.

Krok 3 · Silné větve ve třech řezech

Silná větev, kterou odpilujete naráz, se pod svou vahou utrhne a **strhne z kmene pruh kůry**. Řešením je řezat ve třech fázích:

1. **Řez 1:** zespodu, 30–40 cm od kmene, zhruba do třetiny tloušťky větve.
2. **Řez 2:** shora, asi 3–5 cm dále od kmene než první řez. Větev spadne a zůstane pahýl.
3. **Řez 3:** závěrečný řez těsně nad límcem, bez váhy, která by trhala.

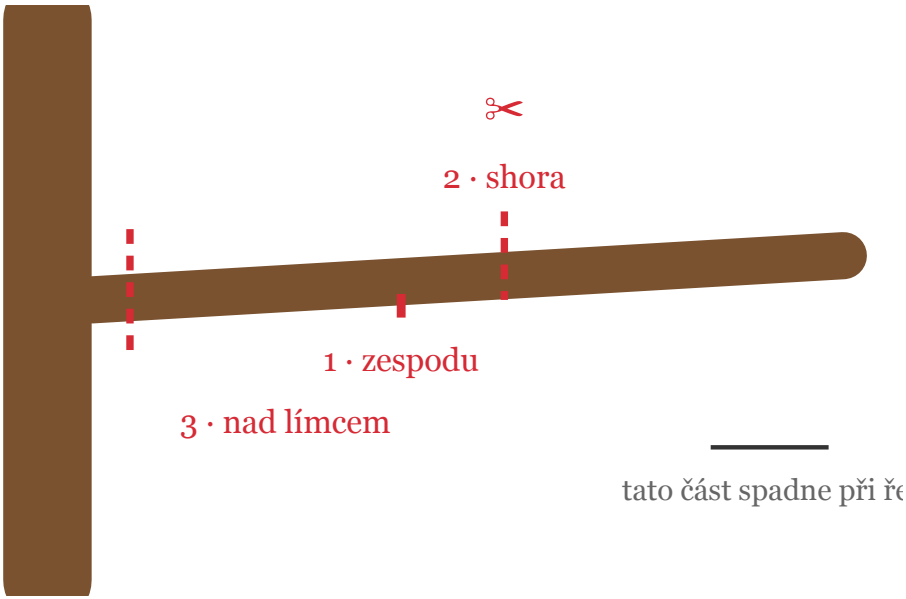

Tři řezy: nejdřív zespodu, potom shora a nakonec těsně nad límcem.

Velké rány

Po čistém, správně provedeném řezu se strom zacelí sám. U ran většího průměru než 5 cm ostrým nožem uhlaďte okraje a podle potřeby ránu ošetřete štěpařským balzámem. Povinné to není, ale ve vlhkém období to pomáhá.

Tip: při pilování nechte větev, ať „spadne“ sama, a netahejte za ni. A nikdy nenechte větve padat na jiné větve: přidržte je volnou rukou nebo je spusťte na provaze.

Druhy řezu a tvary koruny

Slovem „řez“ nazýváme několik různých zásahů. Je dobré vědět, který z nich právě děláte.

Výchovný řez a řez udržovací

- **Výchovný řez** (zhruba 1. až 4. rok): dává mladému stromu tvar a buduje kostru z několika dobře rozmístěných kosterních větví. Řeže se málo a s rozmyslem: co teď rozhodnete, provází strom celý život.
- **Udržovací (plodnostní) řez** (dospělý strom): udržuje rovnováhu mezi dřevem a plody, obnovuje větve, které už odvedly své, a propouští světlo.
- **Obnovovací (zmlazovací) řez:** pro staré a zanedbané stromy. Je mu věnována třetí kniha kolekce.

Zimní a letní řez

	Zimní řez (období klidu)	Letní řez (v zeleni)
Kdy	Od února do března, na bezlistém stromě, v bezmrazých dnech (nikdy za silných mrazů); řez neodkládejte až do rašení	Červenec až září, po sklizni nebo při již utvořených plodech

Účinek	Podněcuje růst: na jaře silnější výhony	Mírní bujnost, propouští světlo, podporuje vybarvení a cukernatost
Hodí se	K výchově, tvorbě kostry, obnově větví	K odstranění svislých výhonů a nadbytečné zeleně; třešeň, višeň, švestka a meruňka

Tip: u peckovin (třešeň, višeň, švestka, meruňka) řežte raději hned **po sklizni, v létě**. Za suchého počasí se rány lépe hojí a strom je méně vystaven chorobám.

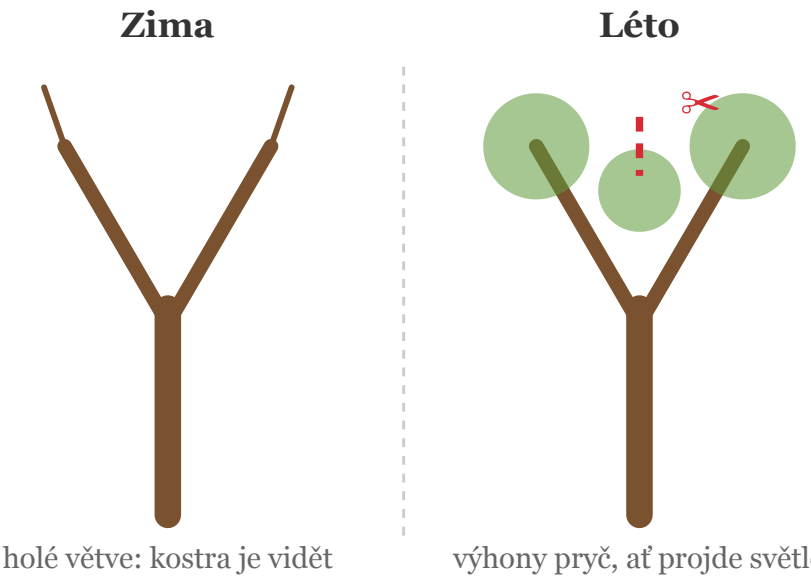

Zima: kostra je dobře vidět. Léto: odstraňují se nadbytečné výhony.

Dva nejpoužívanější tvary koruny

Krok 1 · Koruna dutá (miska)

Je to nejběžnější tvar na rodinných zahradách. Z kmene vychází 3 nebo 4 kosterní větve, které se rozevírají jako miska, **se středem prázdným**. Světlo proniká dovnitř a ovoce se lépe vybarví. Ideální pro broskvoň, švestku, meruňku, třešeň a často také jabloň a hrušeň.

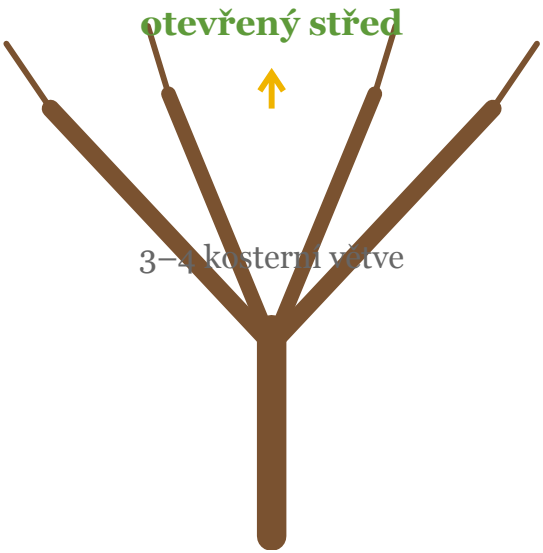

Koruna dutá: 3 až 4 kosterní větve kolem otevřeného středu.

Krok 2 · Štíhlé vřeteno

U tohoto tvaru je **jeden rovný středový kmen**, z něhož vybíhají boční větve, nahoře kratší a dole delší, jako vánoční

stromek. Vznikají menší stromy, které se snadno sklízejí a brzy začínají plodit. Je to typický tvar jabloní a hrušní v kompaktních sadech.

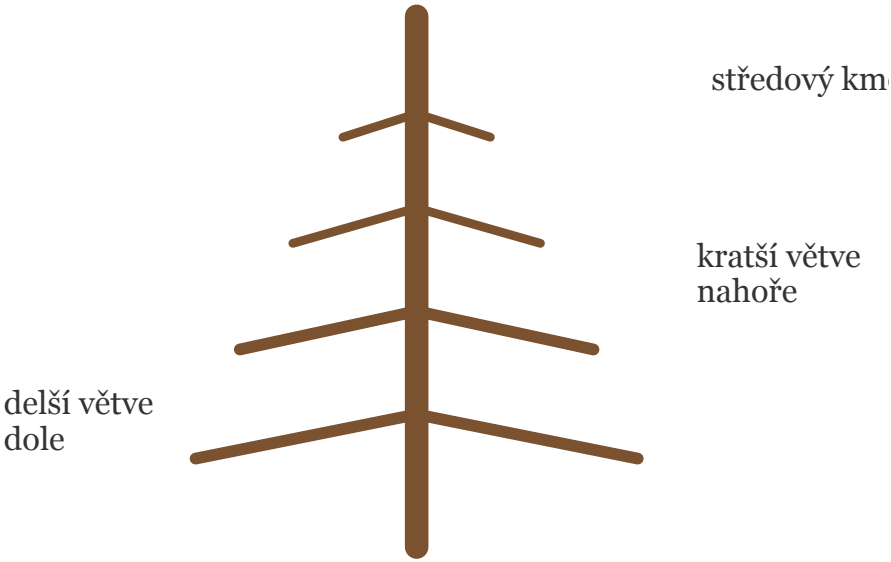

Štíhlé vřeteno: rovný kmen a boční větve kratší směrem nahoru.

Otevřít střed světlu

Ať zvolíte jakýkoli tvar, zásada je stejná: **slunce musí proniknout do nitra koruny**. Větev, která kříží jinou, roste dovnitř nebo zastiňuje sousedy, je kandidátem na odstranění.

Krok 3 · Které větve odstranit jako první

Postupujte vždy v tomto pořadí: **1)** větve suché, zlomené a nemocné; **2)** větve rostoucí dovnitř nebo se křížící; **3)** silné

svislé výhony (vlky) uprostřed koruny; **4)** teprve potom, je-li třeba, zkrátit větve kvůli vyvážení.

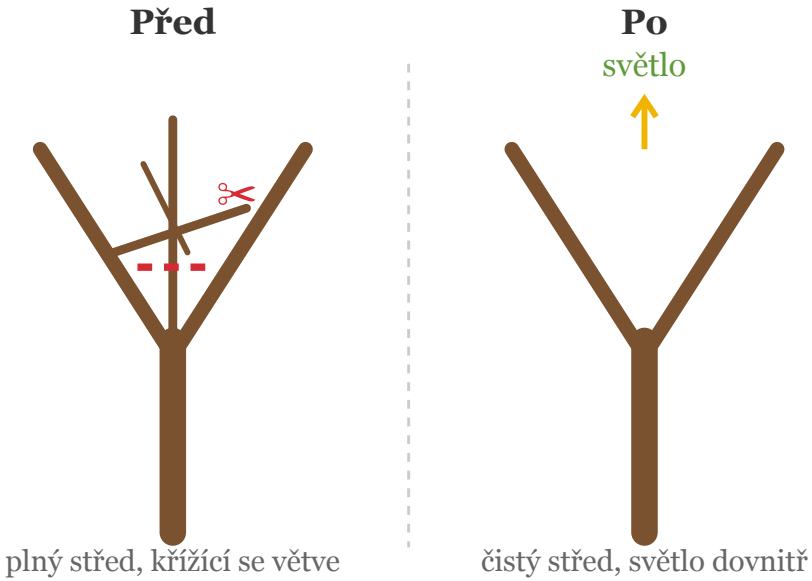

Před a po: odstranění větví, které se křižují a zahušťují střed koruny.

Pravidla platná pro všechny druhy

- U dospělého stromu neodstraňujte najednou **víc než čtvrtinu až třetinu** koruny.
- Suchou nebo nemocnou větev lze odříznout kdykoli během roku; pokud možno za suchého počasí.
- Příliš svislé větve dávají hodně dřeva a málo plodů; ohněte je do šikma nebo je použijte jen jako náhradu.

- Pozorujte strom každý rok: co udělal na jaře, napoví, co má udělat příští zimu.

Jabloň

Typ ovocného stromu: jádrovina, dlouhověký a bujný strom.

Hlavní řez: zimní, od konce února do března, v období klidu.
Letní řez: mírný, v červenci až srpnu.

Kde plodí: na *kroužcích* (krátké, zvrásněné útvary s květními pupeny) a na *plodných proutcích* (tenké větvičky dlouhé 10–30 cm zakončené květním pupenem). Každý kroužek plodí několik let: **neřežte je**.

Obvyklý tvar: koruna dutá nebo štíhlé vřeteno.

Jak poznat, co nese plody

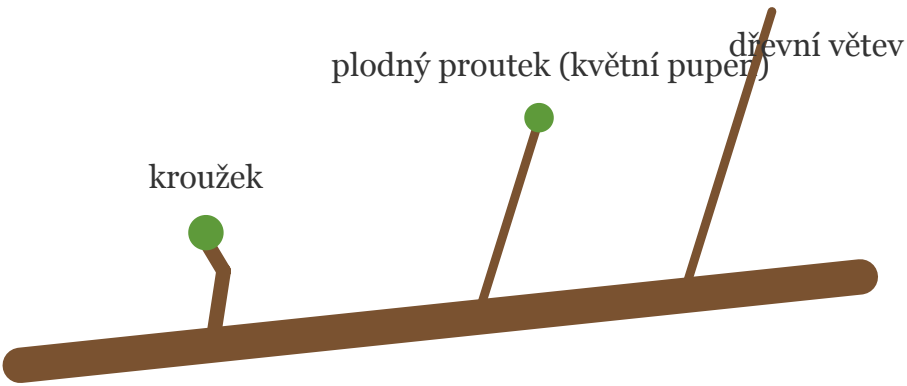

kroužek: krátký a zvrásněný · proutek: tenký a dlouhý

Kroužek, plodný proutek a dřevní větev na kosterní větvi.

Výchova (1. až 3. rok)

Krok 1 · Rok výsadby: zkrátit strom

Strom vysaďte na podzim nebo brzy zjara a zkraťte ho zhruba na **70–80 cm nad zemí**, těsně nad pupenem. Jaro pak přinese dobře umístěné boční větve. V létě z nich vyberte 3 nebo 4 výhony, rovnoměrně rozmístěné kolem kmene, které se stanou budoucími kosterními větvemi.

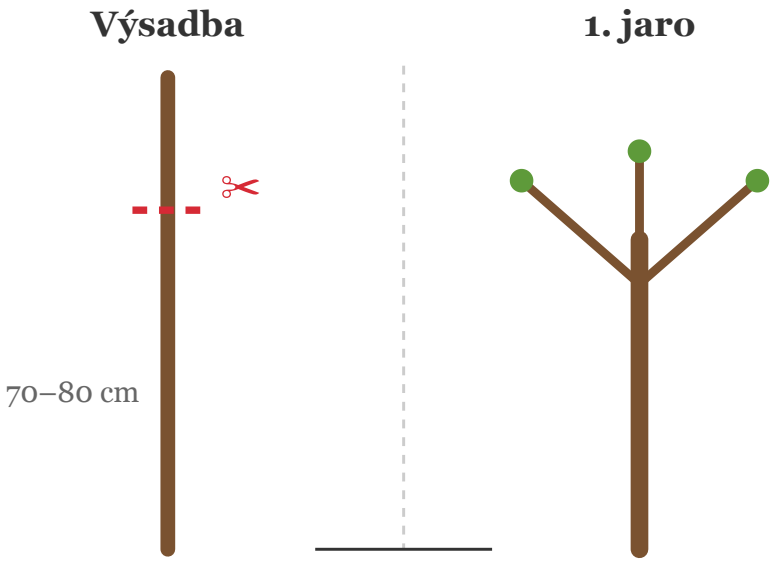

Zkrácení mladého stromu na 70–80 cm a boční výhony vybrané pro kosterní větve.

2. a 3. rok: v zimě zkraťte kosterní větve o třetinu (řez nad pupenem směřujícím ven), odstraňte výhony zahušťující střed a podle zvoleného tvaru ponechte středový vůdčí výhon, nebo střed otevřete. V prvních letech nenechávejte plody: síla má jít do růstu.

Jabloň v zimě, ve čtyřech krocích

U dospělé jabloně postupujte vždy ve stejném pořadí. Zvolte bezmrazý den, od konce února do března; s řezem nečekejte až na rašení.

Krok 1 · Vyčistit: suché, nemocné větve a vlky

Začněte odstraněním větví suchých, zlomených nebo napadených rakovinou (rozpraskaná, propadlá kůra); řežte až do zdravého dřeva. Odstraňte také svislé vlky, které vyrostly kolem loňských ran.

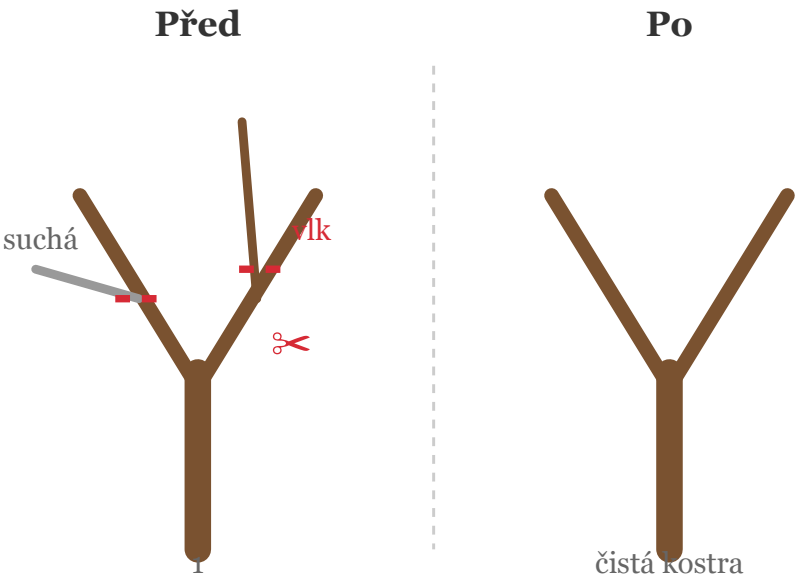

Krok 1: suchá větev a vlk pryč; kostra je čistá.

Krok 2 · Větve, které se kříží, klesají nebo míří dovnitř

Ze dvou křížících se větví ponechte tu lépe umístěnou a druhou odřízněte těsně nad límcem. Odstraňte ty, které rostou dovnitř nebo klesají pod vodorovnou rovinu a téměř se dotýkají země.

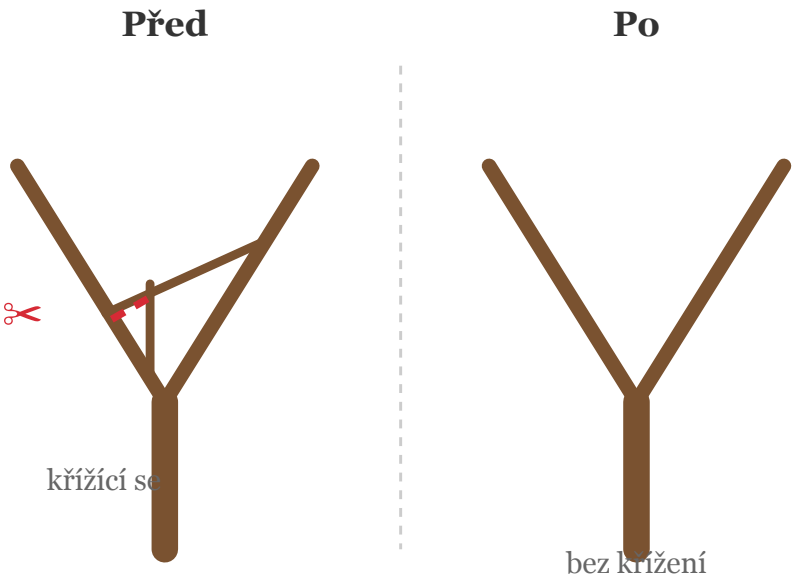

Krok 2: křížící se větev pryč, lépe umístěná zůstává.

Krok 3 · Omladit unavené plodné větve

Větve, které už hodně plodily, jsou dlouhé, svěšené a plné zestárlých kroužků. Zkraťte je k mladšímu novému rozvětvení, které převezme jejich místo. Plodné proutky ponechte celé: plodí už letos. Je-li proutků příliš mnoho, některé odstraňte tak, aby mezi nimi zůstalo zhruba 15 až 20 cm.

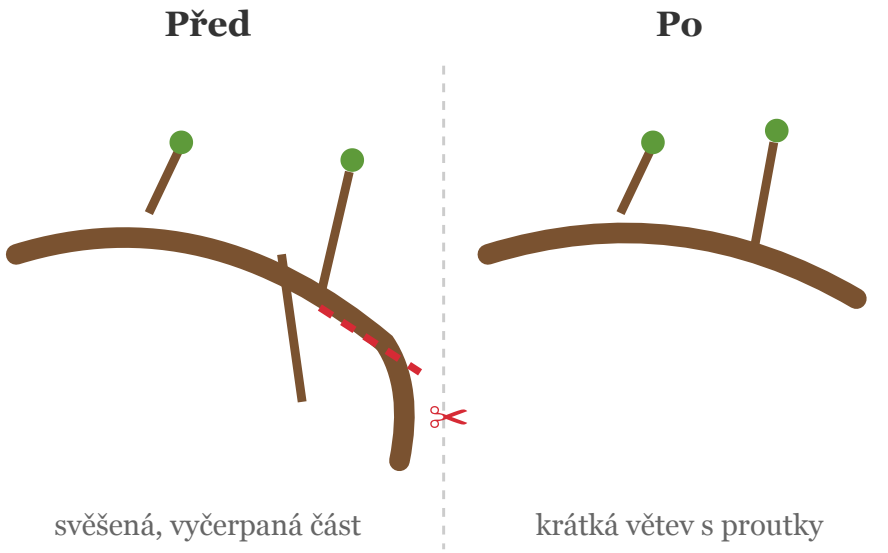

Krok 3: svěšená část se odřízne k mladší větvi; proutky zůstávají.

Krok 4 · Mírně zkrátit a zkontrolovat celek

Až nyní zkraťte špičky příliš dlouhých větví, zhruba o pětinu, těsně nad pupenem směřujícím ven. Ustupte o dva kroky a podívejte se: světlo musí korunou procházet a strom má být vyvážený, bez části výrazně vyšší než ostatní.

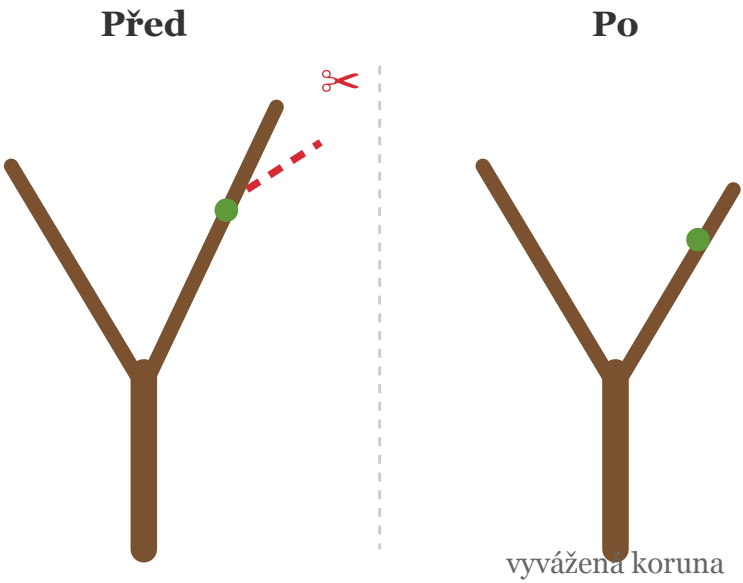

Krok 4: zkrátit nejvyšší větev nad pupenem směřujícím ven.

Letní řez (červenec až srpen)

Krok 5 · Odstranit vlky a svislé výhony

V létě odstraňte nové svislé výhony (které zastiňují plody) a ponechte jen ty dobře umístěné. Dělejte to jen rukama nebo nůžkami a s mírou: neodstraňujte víc než čtvrtinu listoví, aby plody nespálilo slunce.

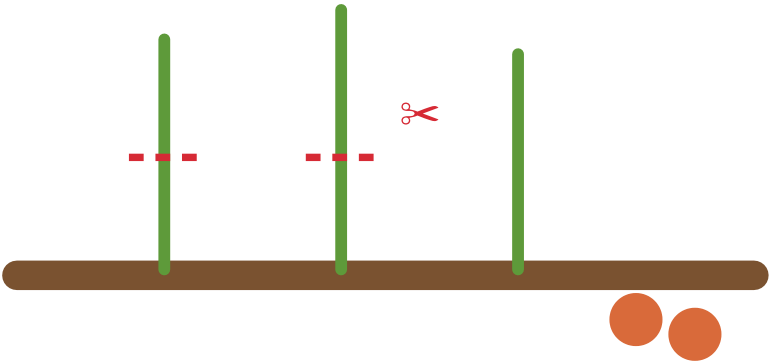

Krok 5: svislé výhony odstraněné v létě, aby plody dostaly světlo.

Typické chyby

- Odřezání všech kroužků a plodných proutků: strom zůstane bez květů.
- Zkracování všech větví „na stejnou úroveň“: vyvolá výbuch vlků.
- Ponechání zahuštěné koruny: drobné, nevybarvené plody a choroby.
- Příliš silný řez najednou, zejména u starých stromů.

Tip: ohnout svislou větev a přivázat ji mírně pod vodorovnou rovinu (se závažím nebo úvazkem) zklidní bujnost a vyvolá tvorbu květů. Je to „řez bez nůžek“.

Hrušeň

Typ ovocného stromu: jádrovina, velmi podobná jabloni, ale s výrazněji svislým růstem.

Hlavní řez: zimní, od konce února do března. **Léto:** odstranění svislých výhonů v červenci až srpnu.

Kde plodí: na kroužcích a plodných proutcích, stejně jako jabloň. Kroužky hrušně vydrží mnoho let a rozvětvují se: šetřete je.

Obvyklý tvar: štíhlé vřeteno nebo otevřená koruna dutá.

Hrušeň má sklon růst přímo vzhůru, s velmi úzkými úhly větví. Hlavní úkol proto zní **rozevřít úhly** a **zklidnit bujnost**, aby strom nesl plody a netvořil jen dřevo.

Krok 1 · Rozevřít hlavní větve

U mladého stromu vyrůstají větve v ostrých úhlech. Dokud nezdřevnatějí, rozevřete je malou rozpěrkou mezi větví a kmenem (nebo provázkem se závažím), až svírají s kmenem zhruba 45 až 60°. Rozevřené větve plodí dříve a méně se lámou.

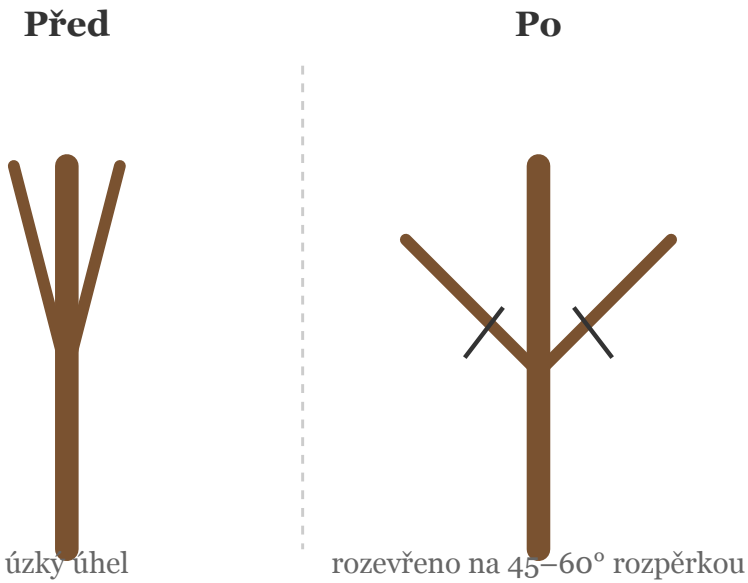

Krok 1: rozevřít úhly větví dřív, než ztvrdnou.

Krok 2 · Zkrátit vůdčí výhon a vybrat kosterní větve (výchova)

V 1. až 3. roce ponechte rovný středový vůdčí výhon (u duté koruny jej ve 2. roce odstraňte) a 3 až 4 dobře rozmístěné boční kosterní větve, jednu nad druhou ve vzdálenosti asi 15–20 cm. Zkraťte je zhruba o třetinu, nad pupenem směřujícím ven.

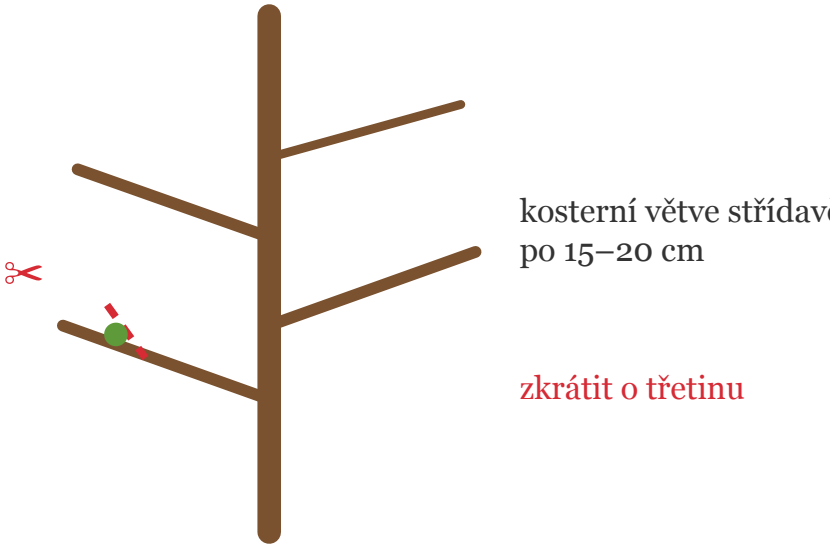

Krok 2: střídavé kosterní větve zkrácené o třetinu.

Krok 3 · Zimní řez dospělého stromu

Odstraňte suché a nemocné větve, potom silné svislé výhony (vlky) uvnitř koruny. Řežte je těsně u báze, aby znovu nevyrašily. Kosterní větve, které rostou příliš vysoko, zkraťte k nižšímu bočnímu rozvětvení.

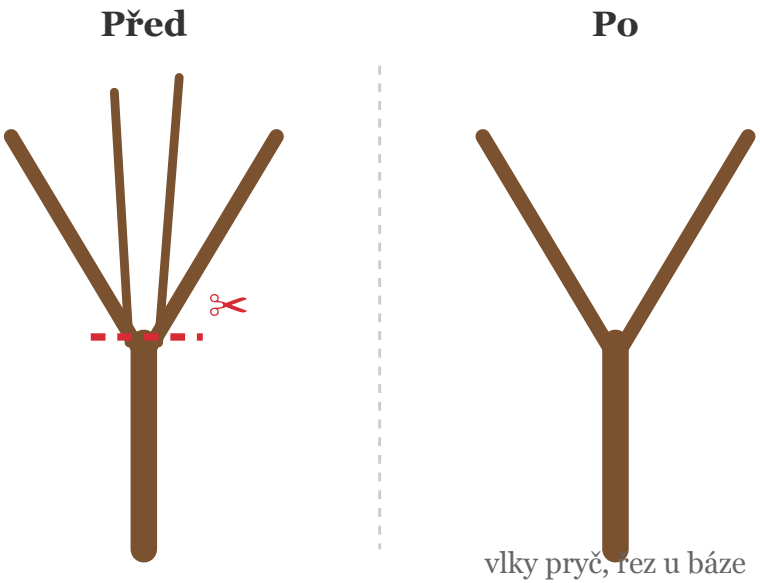

Krok 3: svislé vlky odříznuté těsně u báze.

Krok 4 · Obnovit kroužky a plodné větve

Když je plodná větev dlouhá a plná starých kroužků, zkraťte ji k mladšímu rozvětvení. Ponechte jednu plodnou větev zhruba na každých 15–20 cm. Na koncích větví zkraťte jen o pětinu, nad pupenem směřujícím ven.

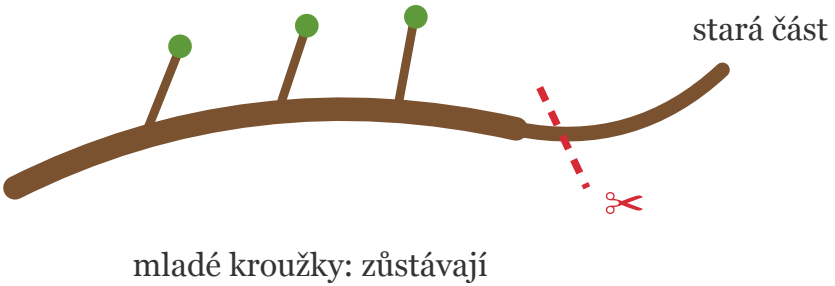

Krok 4: odříznout starou část plodné větve a ponechat nové kroužky.

Léto

V červenci až srpnu odstraňte svislé výhony, které vyrostly, a dopřejte plodům světlo. Dělejte to jen mírně.

Typické chyby

- Nechat hrušeň růst stále vzhůru a sklízet plody jen na větvích ve vrcholu.
- Zkracovat špičky všech větví: vyvolá bujné vlky.
- Řezat za vlhkého počasí v oblastech se spálou růžovitých: nůžky mezi stromy vždy dezinfikujte.

Tip: uvidíte-li náhle uschlé větve s přilnutými hnědými listy („jako spálené“), odřízněte je 30 cm pod napadenou částí a nůžky dezinfikujte po každém řezu. Zbytky spalte nebo odvezte mimo zahradu.

--

Švestka

Typ ovocného stromu: peckovina s rychlým růstem. Existují slivoně evropské (švestky, renklody) a japonské: japonské jsou bujnější a vyžadují víc řezu.

Hlavní řez: letní, hned po sklizni (červenec až září), za suchého počasí. **Zima:** pouze výchova mladých stromů, od konce února do března, v suchý den.

Kde plodí: na krátkých smíšených větévkách a kroužcích (evropské) a na jednoletých výhonech s kytičkovitými větvičkami (japonské). Květní pupeny se objevují ve skupinkách, tlusté a kulaté.

Obvyklý tvar: otevřená koruna dutá se 3 až 4 kosterními větvemi.

Peckoviny nemají rády velké rány za vlhkého počasí. Pravidlem proto je **řezat za sucha, nejraději v létě**, kdy se strom rychle hojí.

Krok 1 · Výchova duté koruny (1. až 3. rok)

Po výsadbě strom zkraťte na 60–70 cm. Jako kosterní větve vyberte 3 nebo 4 dobře rozmístěné výhony rozevřené na 45° až 60°. V dalších letech zkracujte kosterní větve o třetinu na

začátku léta (nebo v březnu, v suchý den) a odstraňujte vše, co roste dovnitř.

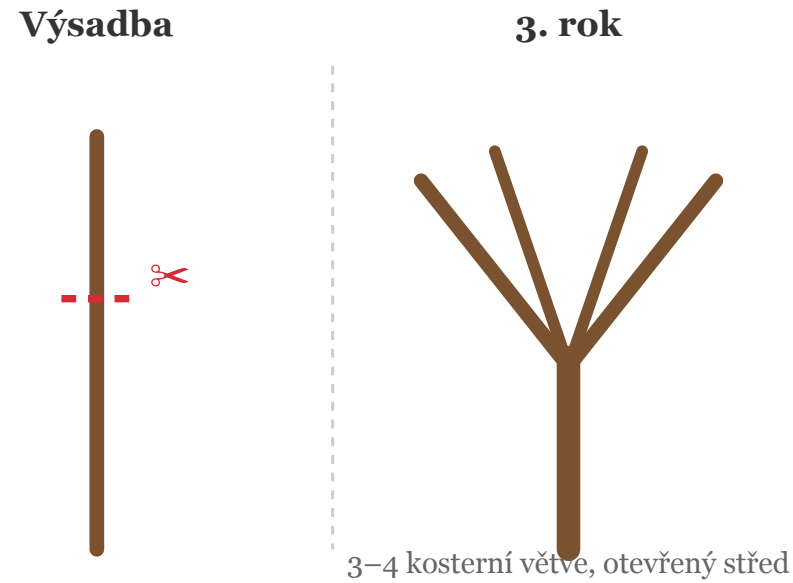

Krok 1: zkrácení na 60–70 cm a dutá koruna se 3 až 4 kosterními větvemi.

Krok 2 · Letní řez: vyčistit po sklizni

Po sklizni odstraňte větve suché, zlomené a křížící se; řežte těsně nad límcem. Odstraňte svislé výhony uvnitř koruny. U dospělých stromů neodstraňujte víc než čtvrtinu koruny.

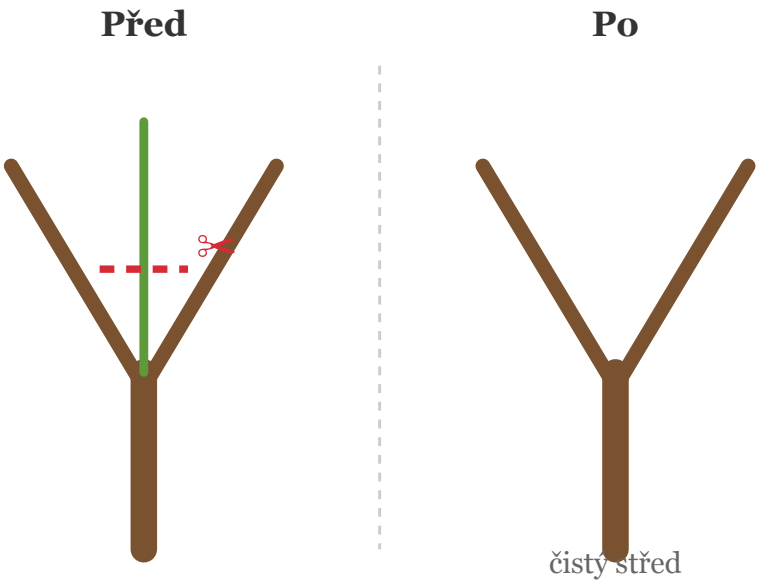

Krok 2: svislý výhon uprostřed koruny pryč hned po sklizni.

Krok 3 · Zkrátit jednoleté větve (japonské slivoně)

U japonských odrůd je třeba dlouhé jednoleté větve zkrátit zhruba o třetinu až polovinu, aby se rozvětvily a nesly plody rovnoměrně rozložené. Řežte vždy nad pupenem, šikmým řezem.

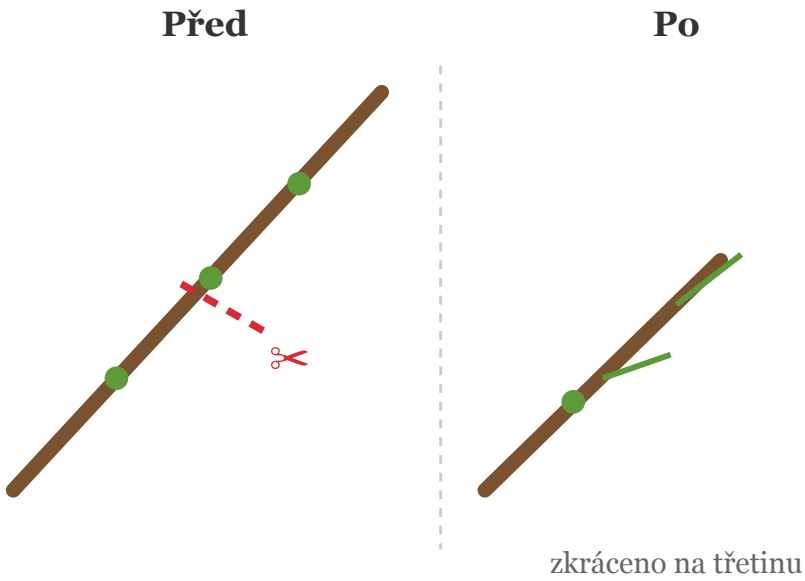

Krok 3: jednoletá větev zkrácená nad pupenem, aby se rozvětvila.

Krok 4 · Probírat plody a podepřít přetížené větve

Na jaře, až budou plody velké jako lískový oříšek, ponechte jeden plod na každých 6–8 cm větve. Švestky pak budou větší a větev se nezlomí. V letech s velkou násadou větve podepřete vidlicí.

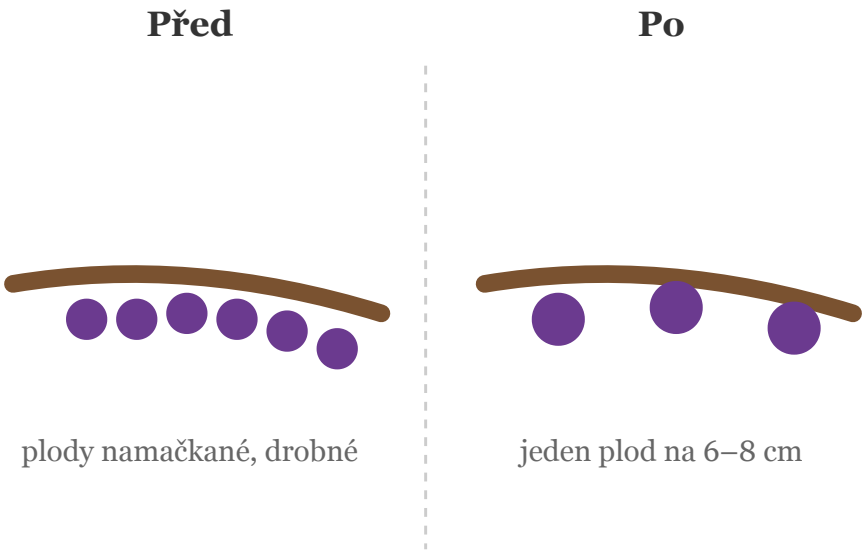

Krok 4: méně plodů na větvi, větších a sladších.

Typické chyby

- Řez za deštivého počasí nebo za vlhké zimy: podporuje klejotok a choroby dřeva.
- Nechat švestku nést bez probírky: drobné plody a polámané větve.
- Řezat silné větve a nechat velké rány bez ošetření.

Tip: uvidíte-li, jak z kmene stéká klejovitá pryskyřice (klejotok), neoškrabávejte ji: dopřejte koruně víc světla, zamezte nadbytku vody u paty stromu a řežte jen za sucha.

Meruňka

Typ ovocného stromu: peckovina, kvete velmi brzy (konec března až duben), citlivá na choroby dřeva vstupující řezy.

Hlavní řez: letní, hned po sklizni (červenec až srpen), za suchého počasí. Výchova: na konci zimy, jen u mladých stromů a v suchý den, po odkvětu, hrozí-li riziko.

Kde plodí: na *kytičkovitých větvičkách* (krátké výhony na dvou- až čtyřletém dřevě) a na malých smíšených větvičkách. Jednoleté větve plodí jen u báze.

Obvyklý tvar: otevřená koruna dutá se 3 až 4 kosterními větvemi.

Meruňka je velmi citlivá na řezy provedené za vlhka: mohou následovat usychání větví a klejotok. Držte se jednoduchého pravidla: **řezat jen za suchého počasí a nejlépe v létě**. Pozdní jarní mrazy ohrožují květy; proto zimní zásahy omezte na minimum.

Krok 1 · Výchova: otevřená koruna dutá

Mladý strom zkraťte na 70–80 cm a vyberte 3 nebo 4 dobře rozmístěné kosterní větve kolem kmene. Rozevřete je na 45° rozpěrkami. V dalších letech je zkraťte o třetinu a odstraňte, co roste dovnitř.

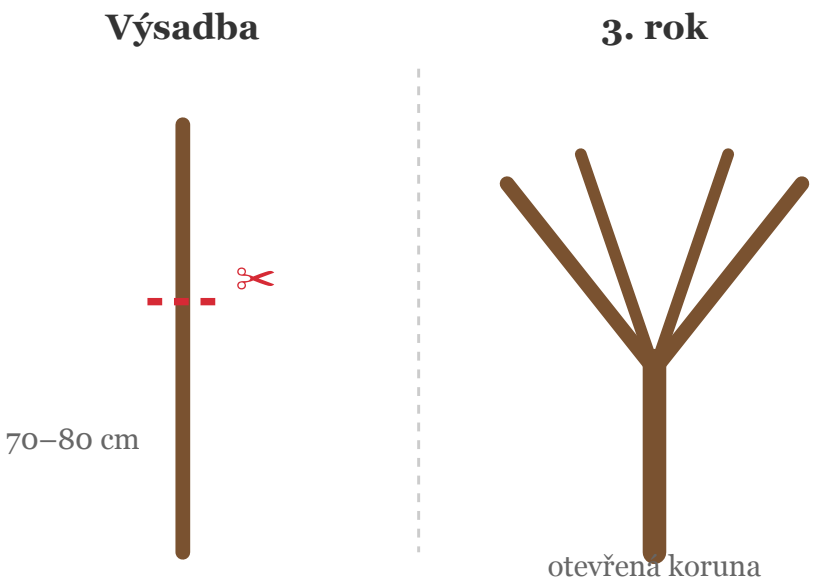

Krok 1: zkrácení na 70–80 cm a otevřená koruna se 3 až 4 kosterními větvemi.

Krok 2 · Odstranit suché a křížící se větve po sklizni

V červenci až srpnu odstraňte větve suché nebo zlomené, křížící se a výhony ve středu koruny. Řežte vždy v suchý den a nechte rány na vzduchu.

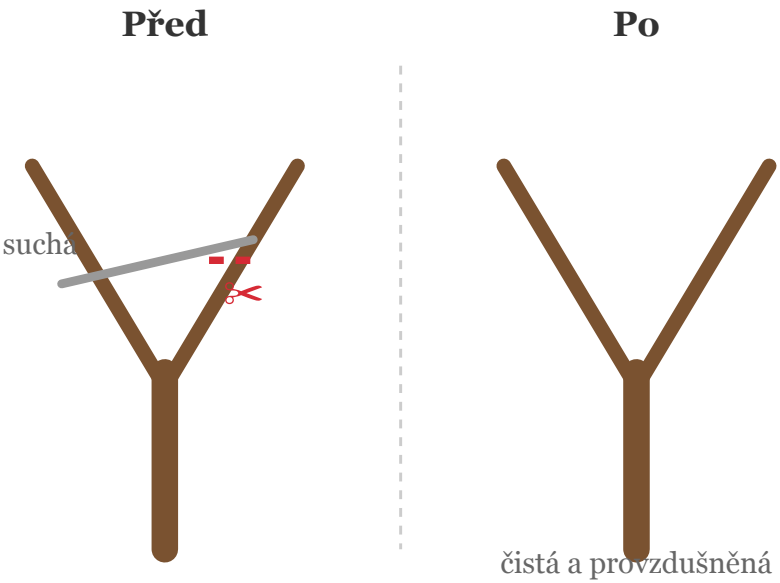

Krok 2: suchá a křížící se větev pryč, za suchého počasí.

Krok 3 · Zkrátit dlouhé větve a obnovit

Jednoleté větve delší než 40–50 cm lze zkrátit na polovinu, nad pupenem, aby zesílily a rozvětvily se. Plodné větve, které už hodně plodily (tenké, svěšené), nahraďte mladší větví řezem u bočního výhonu.

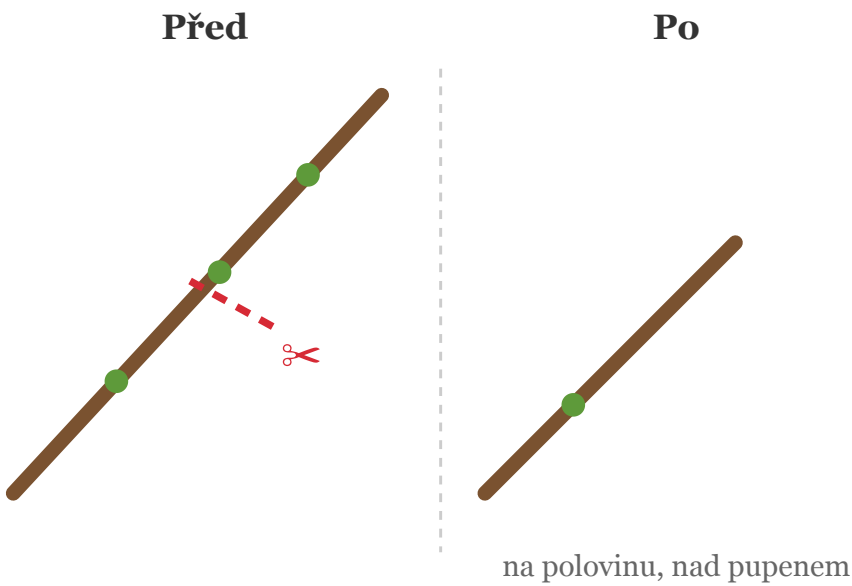

Krok 3: dlouhá větev zkrácená na polovinu, nad pupenem.

Krok 4 · Chránit velké rány

U rány větší než 4 cm uhlaďte okraje nožem a ošetřete ji štěpařským balzámem. Nenechávejte pahýly: každý pahýl je vstupní branou pro houby napadající dřevo.

Krok 4: velká rána s uhlazenými okraji a ošetřená.

Typické chyby

- Řez v hluboké zimě, v dešti: uschlé větve a klejotok příští rok.
- Ponechání pahýlů: hnijí a přenášejí chorobu do větve.
- Příliš velká násada: probírka plodů na jaře dá větší plody.

Tip: uschne-li větev náhle, odřízněte ji 15–20 cm pod odumřelou částí, ve zdravém dřevě, a zbytky spalte nebo odvezte. Před přechodem k dalšímu stromu nůžky dezinfikujte.

Broskvoň

Typ ovocného stromu: peckovina s rychlým růstem a krátkým věkem (15 až 20 let dobré úrody), vedená v otevřené duté koruně.

Plodí na: smíšených větvích z předchozího roku (těch, které vyrostly loni v létě). Každá větev plodí jen jednou: v dalším roce je třeba ji nahradit.

Zimní řez: na konci zimy, od konce března do počátku dubna, když pupeny nabývají, nebo při květu (řezy za suchého počasí). Počkejte na konec největších mrazů: pozdní mrazy broskvoň poškozují.

Letní řez: mírný, hned po sklizni (červenec až srpen), k odstranění vlků a propuštění světla.

Sázecí vzdálenost: 4 až 5 m mezi stromy.

Jak se tvoří koruna broskvoně

Broskvoň se vede v **duté koruně**: krátký kmen se třemi nebo čtyřmi rozevřenými kosterními větvemi jako miska, bez středového vůdčího výhonu. Světlo proniká středem a dostává se k plodům, které jsou větší a lépe vybarvené.

Rok	Co dělat

1. (výsadba)	Zkrátit kmínek na 60–70 cm nad zemí, těsně nad pupenem.
2.	Vybrat tři nebo čtyři dobře rozmístěné výhony kolem kmene a ostatní odstranit; odstranit středový výhon.
3.	Zkrátit kosterní větve o třetinu a na každé ponechat dvě až tři rozvětvení. Odtud začíná udržovací řez.

Zimní řez v pěti krocích

Krok 1 · Zkrátit kmínek při výsadbě

Po výsadbě zkraťte štíhlý kmínek na 60–70 cm nad zemí, asi 5 mm nad pupenem, se sklonem řezu směrem od pupenu. Právě tento řez přinutí strom rozvětvit se nízko.

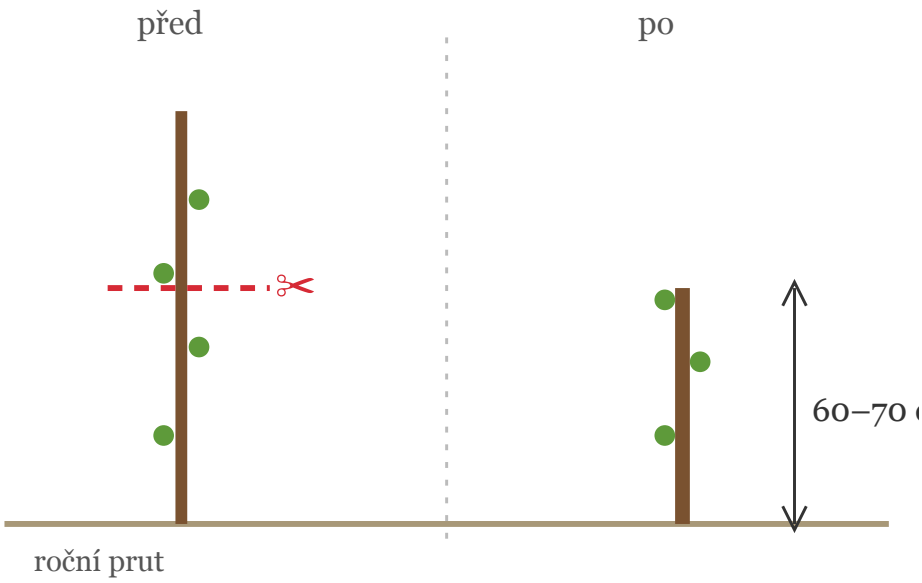

Vlevo prut s linií řezu; vpravo krátký kmen, z něhož vzejdou kosterní větve.

Krok 2 · Odstranit středový výhon a vybrat kosterní větve

Při druhém zimním řezu ponechte z vyrostlých výhonů tři nebo čtyři, dobře rozmístěné kolem kmene a s úhlem asi 45° od svislice. Středový výhon odřízněte hned nad poslední vybranou kosterní větví, stejně jako výhony rostoucí do středu.

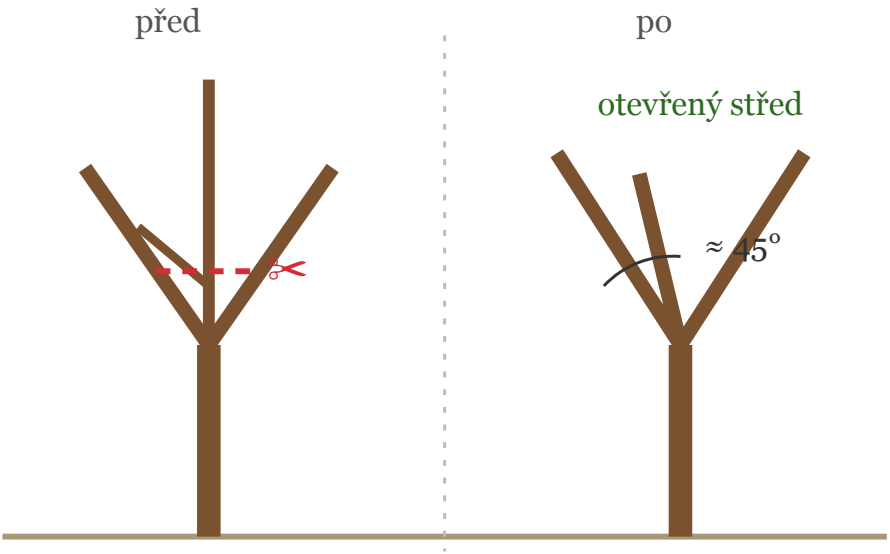

Středový výhon a výhon uprostřed pryč; zůstávají boční kosterní větve rozevřené jako miska.

Krok 3 · Rozeznat smíšenou větev před řezem

Před jakýmkoli řezem si prohlédněte pupeny. **Květní pupen** je kulatý a chlupatý, tlustší; **listový pupen** je tenký a špičatý. Dobrá větev má květní pupeny po celé délce, s listovým

pupenem mezi nimi nebo na špičce. Při zkracování řežte vždy nad listovým pupenem: větev zakončená květním pupenem na špičce zasychá.

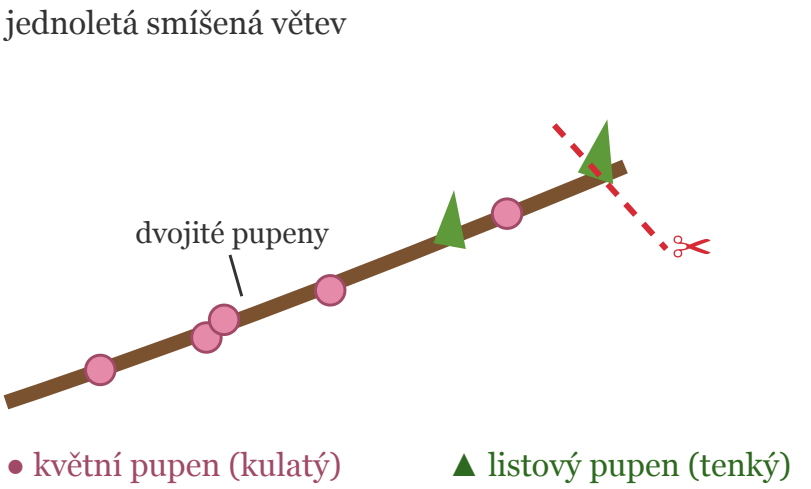

Řežte nad listovým pupenem (červená čára); nikdy nenechte větev končit květním pupenem.

Krok 4 · Nahradit větev, která už plodila

Každá větev plodí jen jednou. U báze větve, která plodila loni, vyhledejte nový zdravý výhon a starou větev odřízněte hned nad ním. Nová větev ponese plody v dalším roce a strom zůstane nízký a omlazený.

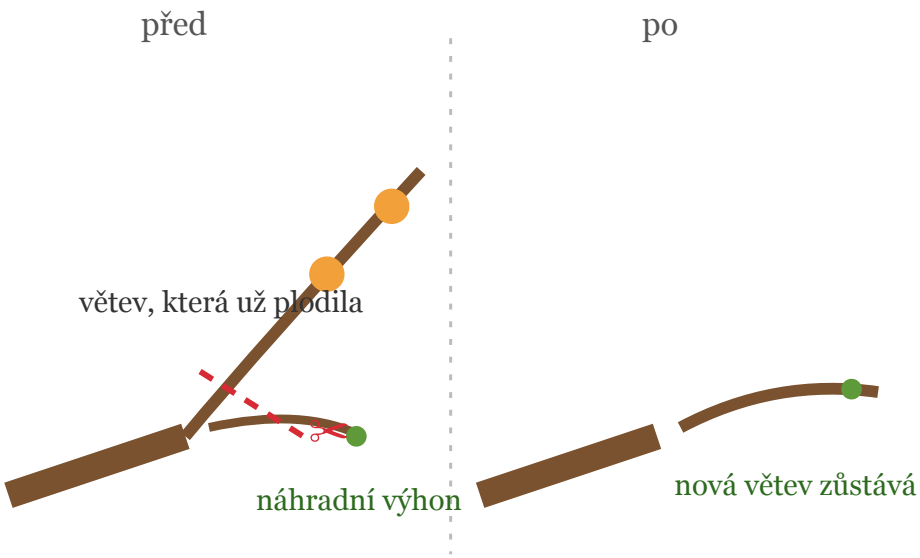

Starou větev odřízněte šikmo nad novým výhonem; zůstane mladá větev, která ponese plody příští rok.

Krok 5 · Probírka plodů (květen až červen)

Broskvoň nese mnoho drobných plodů. Když mají broskve velikost lískového oříšku, ponechte jeden plod na každých 10–15 cm větve a ostatní odstraňte rukou. Zbylé plody povyrostou, budou sladší a větev se pod tíhou nezlomí.

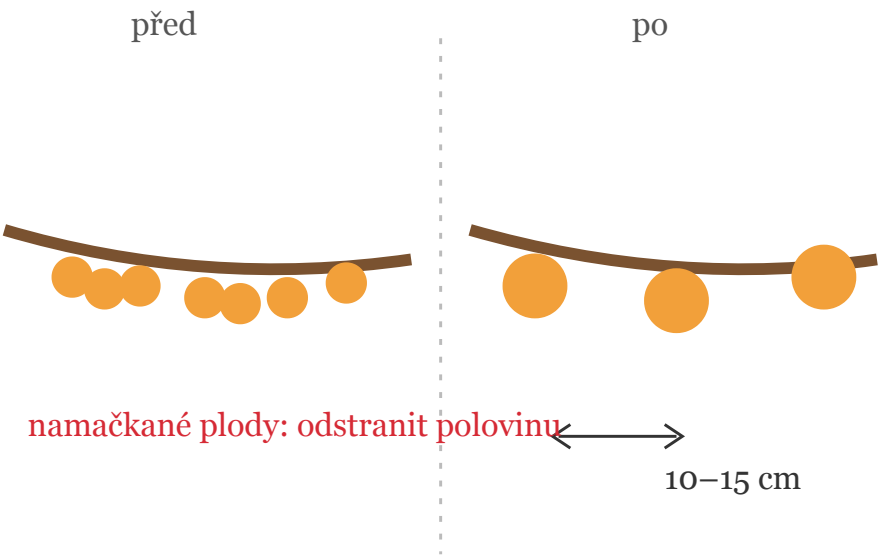

Před: plody namačkané a drobné. Po: jeden plod na 10–15 cm.

Letní řez (po sklizni)

V červenci až srpnu, po sklizni, proveďte mírnou kontrolu: odstraňte svislé **vlky** uvnitř koruny a křížící se větve. V létě neprovádějte silné řezy: broskvoň je citlivá na choroby vstupující řezy provedenými za vlhka. Nůžky mezi stromy dezinfikujte.

Typické chyby

- Řez na podzim nebo za deštivého počasí: broskvoň onemocní řezy (klejotok a rakovina).

- Ponechání středového výhonu: strom roste do výšky a plody jsou jen ve vrcholu.
- Ponechání větví zakončených květním pupenem: usychají a strom ztrácí rovnováhu.
- Neobnovování větví: broskve se objevují stále dál od kmene.
- Řez špinavými nůžkami, při přechodu od nemocného stromu ke druhému.

Tip: dobře prořezaná broskvoň nechává prosvítat oblohu středem koruny. Když je v polovině června stále příliš mnoho plodů, je probírka nejvýnosnějším řezem roku.

Třešeň

Typ ovocného stromu: peckovina, bujná a velkých rozměrů. Nemá ráda velké řezy.

Hlavní řez: letní, hned po sklizni (červenec až srpen), za suchého počasí. V zimě se odstraňuje jen to nejnutnější (suché nebo zlomené větve), v suchý den.

Kde plodí: na *kytičkovitých větvičkách* (skupiny květních pupenů na krátkých výhonech dvouletého a staršího dřeva) a u báze jednoletých větví. Kytičky vydrží roky: **neřežte je**.

Obvyklý tvar: nízká koruna dutá nebo vřeteno, aby se snadno sklízelo.

Třešeň roste silně do výšky. Strategií je **držet ji nízko a otevřenou už od mládí**, malými a častými řezy, místo velkých řezů později.

Krok 1 · Výchova: nízká a otevřená

Mladý strom zkraťte na 80–90 cm. Vyberte 3 nebo 4 dobře rozmístěné kosterní větve a rozevřete je na 45–60° (rozpěrkami nebo závažími, na jaře, dokud jsou ohebné). Ve 2. nebo 3. roce odstraňte středový vrchol nad boční kosterní větví, abyste zabrzdili výšku.

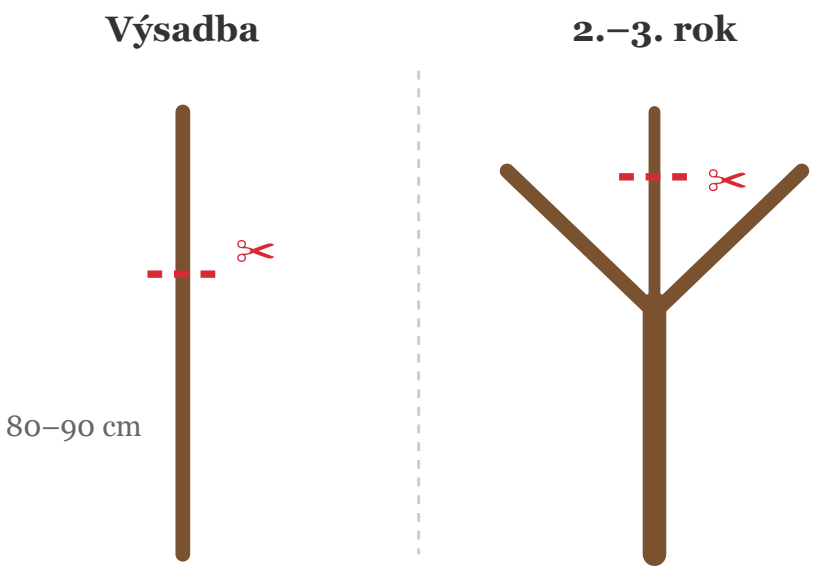

Krok 1: snížit strom při výsadbě a později zabrzdit středový vrchol.

Krok 2 · Letní řez: vyčistit po sklizni

Po sklizni třešní odstraňte větve suché, zlomené a křížící se a výhony rostoucí do středu. Malé řezy, těsně nad límcem. Bez přehánění: nejvýše pětinu koruny.

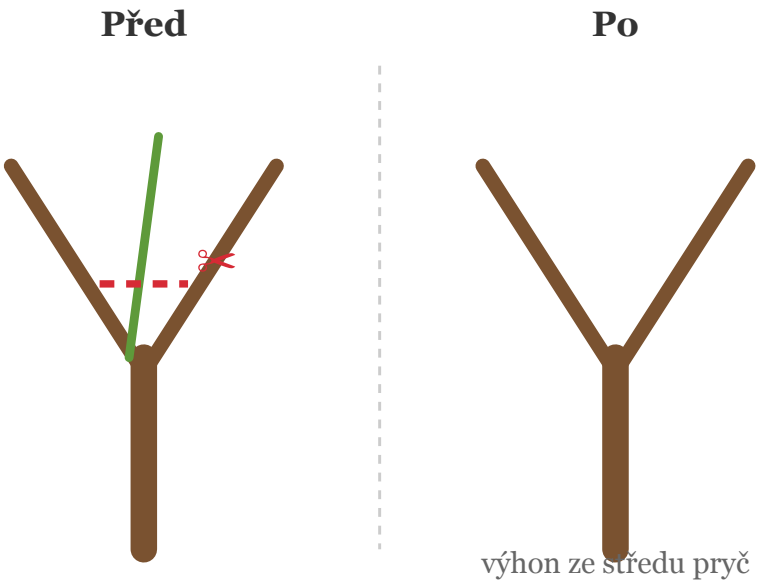

Krok 2: svislý výhon uprostřed pryč po sklizni.

Krok 3 · Snížit výšku

Vyrostl-li strom příliš, snižte výšku odříznutím kosterní větve nad silnou boční větví směřující ven (ta převezme růst). Dělejte to v létě, po sklizni, a postupně: jedna kosterní větev za rok.

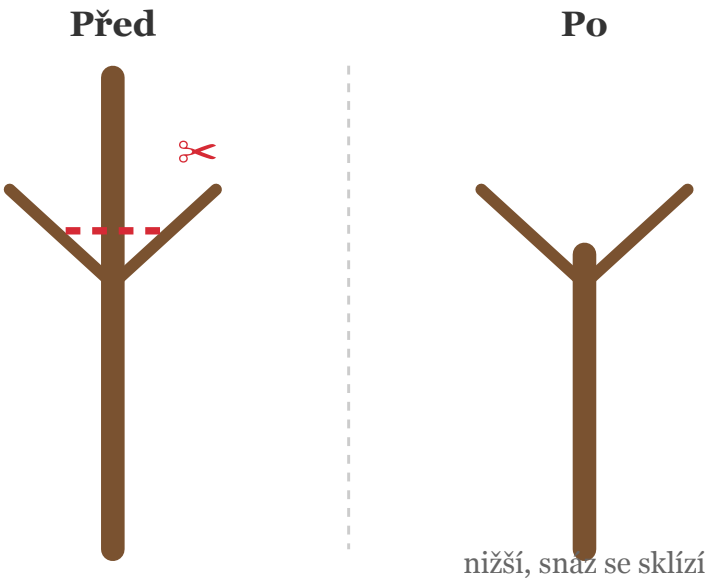

Krok 3: snížit výšku kosterní větve nad boční větví.

Krok 4 · Šetřit kytičkovité větvičky

Na dvouletých a starších větvích uvidíte krátké, zvrásněné výhonky se skupinou kulatých pupenů: to jsou kytičkovité větvičky. Neřežte je a nezkracujte větve tak, abyste je odstranili. Je-li větev plná kytiček, ponechte ji.

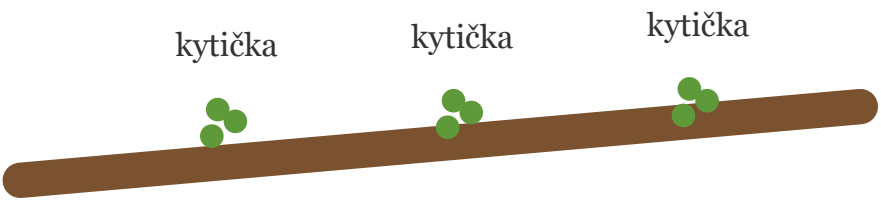

neřezat: nesou třešně celé roky

Krok 4: kytičkovité větvičky jsou budoucí úroda. Zůstávají.

Typické chyby

- Řez v hluboké zimě nebo za deštivého počasí: ranami vstupují choroby (klejotok, bakteriální rakovina).
- Nechat strom růst bez kontroly: pak se plody sklízejí jen z velmi vysokých žebříků.
- Odřezat velké větve naráz a nechat široké rány.

Tip: používejte třínohé žebříky, dobře postavené, a po zkrácení koruny do výšky, na kterou dosáhnete, použijte sítě nebo reflexní pásky proti ptákům.

Višeň

Typ ovocného stromu: peckovina, menší a keřovitější než třešeň, s tenkými převislými větvemi (višeň s kyselými plody, na likér a zavařeniny).

Hlavní řez: hned po sklizni (červenec až srpen), za suchého počasí; drobné doladění na konci zimy, v suchý den.

Kde plodí: hlavně na *tenkých větvích z předchozího roku*, po celé délce prutu. Každá větev plodí jednou a stárne: musí se obnovovat každý rok.

Obvyklý tvar: nízká koruna dutá nebo keř se 4 až 6 kosterními větvemi.

Na rozdíl od třešně **višeň vyžaduje stálé omlazování**: necháte-li ji bez řezu, plody rostou jen na špičkách, vysoko a drobné. Pravidlem je rok co rok nahrazovat větve, které už plodily.

Krok 1 · Výchova v nízké duté koruně

Mladý strom zkraťte na 60–70 cm. Vyberte 4 až 5 dobře rozmístěných a rozevřených kosterních větví. V prvních letech je v létě zkraťte o třetinu, nad pupenem směřujícím ven, a odstraňte, co roste dovnitř.

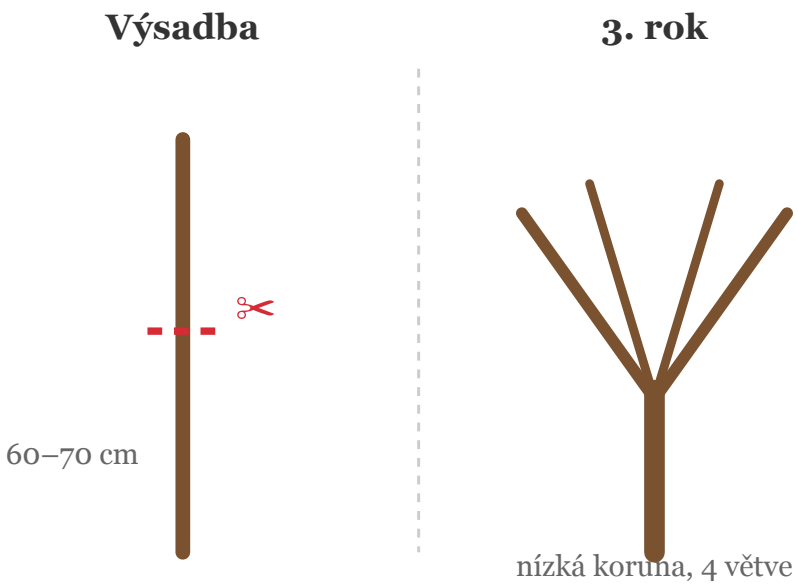

Krok 1: zkrácení na 60–70 cm, 4 kosterní větve kolem volného středu.

Krok 2 · Poznat větev, která už plodila

Po sklizni má větev, která nesla višně, holé špičky, jizvy po plodech a listy jen na konci. Nová (letošní) větev je zelená, ohebná a bez plodů. Zapamatujte si: tahle stará pryč, tahle nová zůstává.

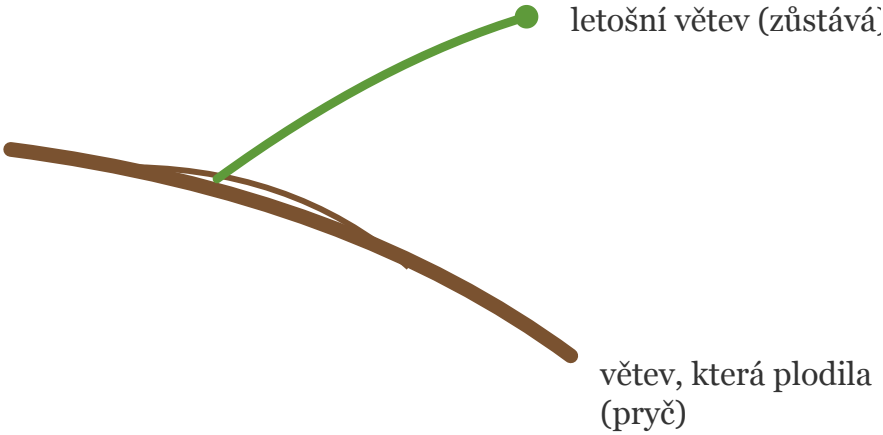

Krok 2: letošní větev (zelená) a větev, která už plodila (stará a prohnutá).

Krok 3 · Odříznout starou větev k novému výhonu

Větev, která už plodila, odřízněte **hned nad novým a dobře umístěným výhonem**. Další větev tak převezme místo a ponese višně příští rok. Dělejte to na všech větvích, nebo alespoň na polovině z nich, každý rok.

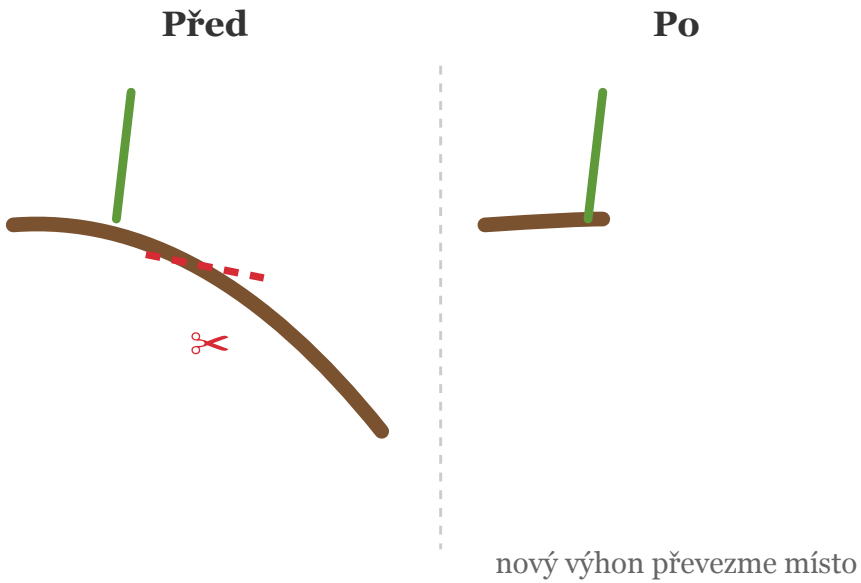

Krok 3: řez nad novým výhonem; ten zaujme místo staré větve.

Krok 4 · Prosvětlit a odstranit kořenové výmladky

Aby dovnitř pronikalo světlo, ponechte jeden nový výhon na každých 10–15 cm a ostatní odstraňte. Odstraňte také kořenové výmladky a větve suché nebo zlomené.

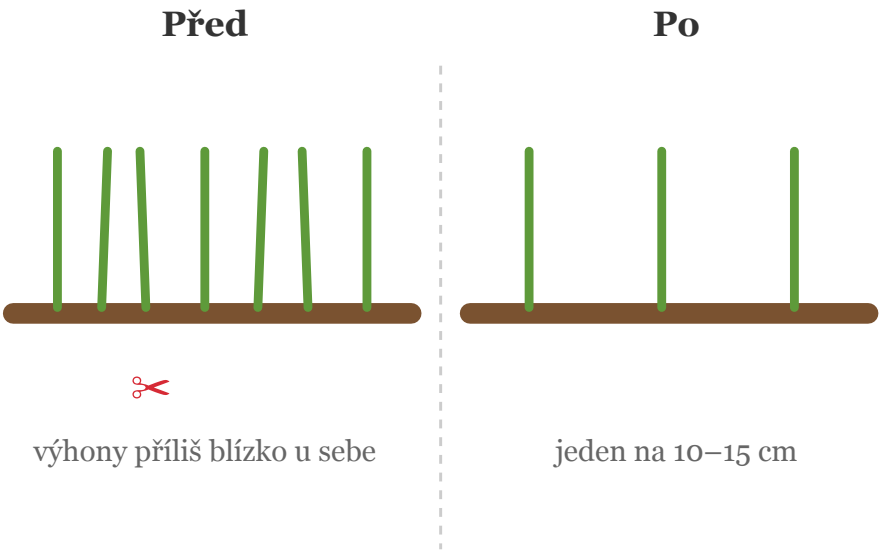

Krok 4: ponechat jen několik nových, dobře rozestoupených výhonů.

Typické chyby

- Neřezat: po letech se plody objevují jen na vysokých špičkách.
- Zkracovat všechny větve jako u jabloně místo obnovy.
- Řezat za deštivého počasí a nechat vlhké rány.

Tip: je-li strom malý a plný plodů, využijte letní řez a sklízejte i řežte v jeden den: odřízněte větve s višněmi a plody otrhejte až u pracovního stolu.

Ořešák

Typ ovocného stromu: velký opadavý strom, pomalu rostoucí a dlouhověký. Vyžaduje málo řezu.

Plodí na: koncových pupenech a u mnoha odrůd také na bočních pupenech jednoletých větví. Proto se špičky větví nezkracují.

Hlavní řez: na konci léta a na podzim (od srpna do října, na stromě ještě olistěném nebo hned po sklizni), kdy už míza neproudí.

Zimní řez: vyhněte se silným řezům od ledna do března, protože ořešák „pláče“ (ztrácí mízu) z řezů a slábne.

Zásada: málo řezu, malé řezy, vždy těsně nad větevním límcem.

Jak se tvoří koruna ořešáku

Koruna se vede na **kmeni vysokém 1,5 až 2 m** se třemi až pěti dobře rozmístěnými kosterními větvemi, případně se středovým vůdčím výhonem. V prvních letech se jen vybírají kosterní větve a odstraňuje, co překáží; potom strom řez téměř nepotřebuje.

Rok	Co dělat

1. až 3.	Nechat růst; odstranit jen mrtvé nebo zlomené větve a ty, které soutěží se středovým výhonem.
4. až 6.	Vybrat kosterní větve (tři až pět, dobře rozmístěné a rozevřené) a vytvořit korunu.
7. a dál	Lehké čištění každé dva roky: větve suché, křížící se a nízké.

Řez v pěti krocích

Krok 1 · Vybrat kosterní větve a vůdčí větev

Vyberte kosterní větve s dobře otevřeným úhlem (zhruba 45° až 60°) a dobře od sebe vzdálené ve výšce. Odstraňte úzké vidlice, protože se pod tíhou plodů a větru rozštěpí.

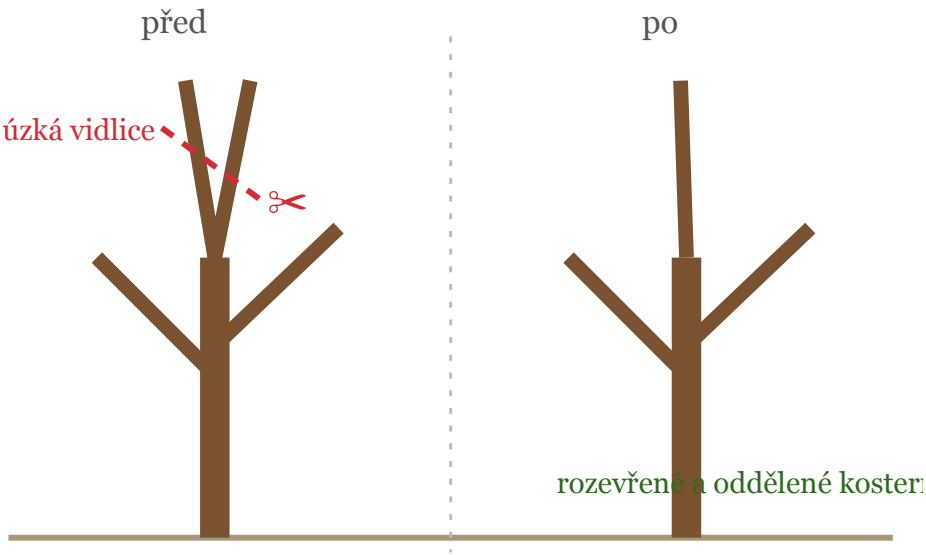

Jedna ze dvou větví v úzké vidlici pryč; zůstávají ty s dobrým rozevřením.

Krok 2 · Odstranit suché a zlomené větve

V září, před sklizní nebo hned po ní, odstraňte větve suché a zlomené větrem. Řežte je až k živé větvi, z níž vyrůstají, bez pahýlu.

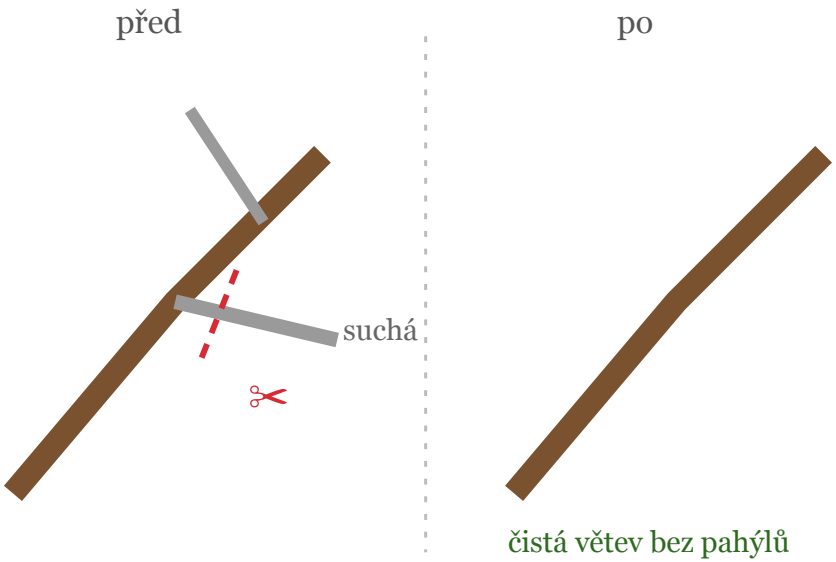

Suché větve pryč těsně u živé větve.

Krok 3 · Řezat vždy těsně nad límcem

Větevní límec je malé ztluštění na bázi větve, kde se spojuje s kmenem. Řežte hned vně límce, aniž byste ho poranili a nechali pahýl. Právě z něj vychází pletivo, které řez zaceluje. Řez těsně u kůry kmene se zacelí mnohem pomaleji.

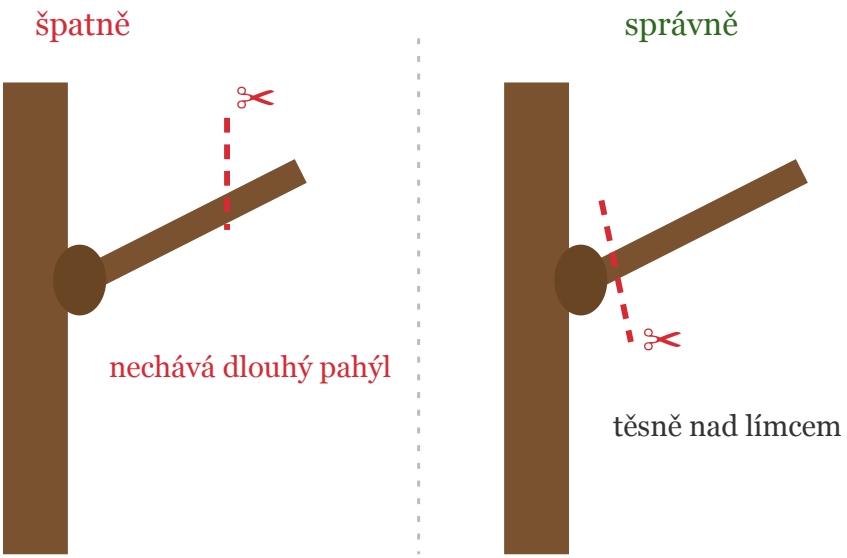

Vlevo řez daleko od límce nechává pahýl; vpravo řez těsně nad límcem se rychle zacelí.

Krok 4 · Zkrátit kosterní větev, která zasahuje do prostoru

Roste-li kosterní větev tam, kam nemá (například nad dům), nezkracujte ji uprostřed: řežte nad rozvětvením, na boční větvi o průměru zhruba třetiny až poloviny kosterní větve, a tuto větev ponechte jako nový vrchol.

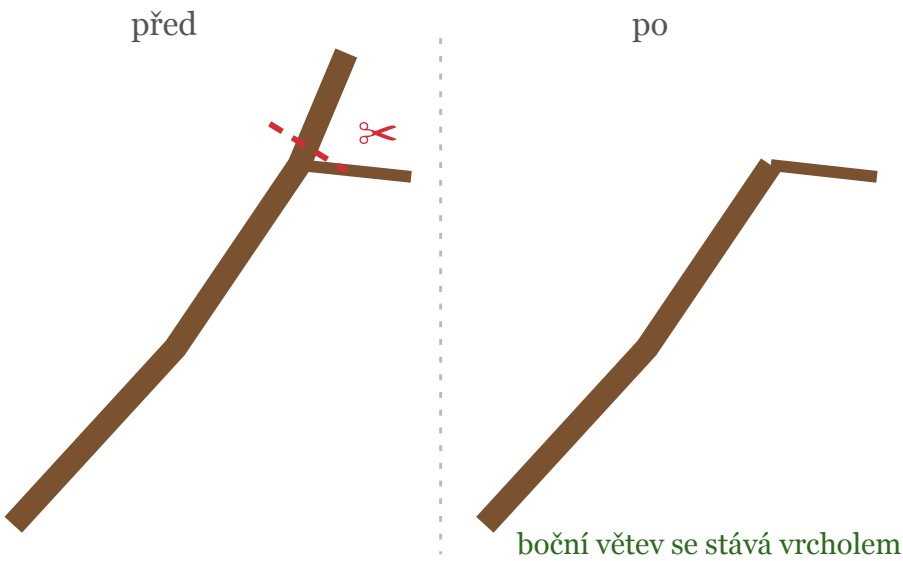

Řez nad boční větví, která dál vede kosterní větev.

Krok 5 · Odříznout silnou kosterní větev ve třech řezech

Silná kosterní větev je těžká a odřežete-li ji naráz, při pádu utrhne kůru z kmene. První řez proveďte zespodu, asi 30 cm od kmene, do třetiny tloušťky. Potom druhý shora, o něco dál, až větev spadne. Nakonec závěrečný řez těsně nad límcem.

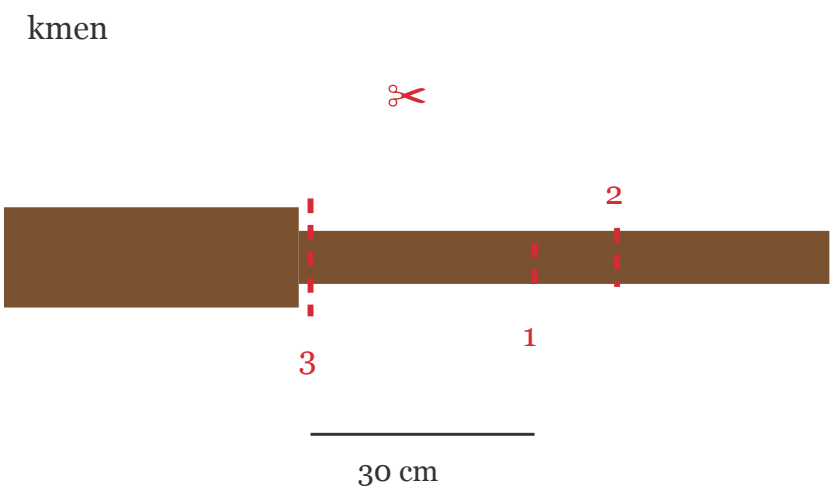

Řez 1 zespodu, řez 2 shora, řez 3 závěrečný těsně nad límcem.

Typické chyby

- Řez v zimě, kdy míza stoupá: ořešák „pláče“ a ztrácí sílu.
- Zkracování špiček větví: ztrácí se úroda.
- Ponechávání pahýlů: hnijí a otevírají vrátka chorobám.
- Silné řezy naráz, při nichž se trhá kmen.
- Lezení na strom bez bezpečného žebříku: větve se snadno lámou.

Tip: ořešák má raději málo řezu. Dělejte malé úpravy každé dva roky místo jedné velké každých deset let. Strom vám poděkuje a úroda zůstane stabilní.

Rybíz červený

Typ ovocného keře: opadavý keř bez trnů, vedený jako otevřený keř s 8 až 10 hlavními větvemi. Někdo ho vede jako kordon nebo jako malý stromek na jednom kmínku.

Plodí na: krátkých plodných větvičkách dvou- až tříletého dřeva a u báze loňských větví. Letošní větve neplodí.

Zimní řez: od února do března, v období klidu rostliny.

Letní řez: v červenci zkrátit boční letošní výhony na 4–5 listů, aby světlo dosáhlo ke strapcům.

Doporučená výška: 1,2 až 1,5 m, s otevřeným středem.

Jak se tvoří keř rybízu

Cílem je **otevřený keř s větvemi různého stáří**: zhruba dvě nebo tři jednoleté, dvě nebo tři dvouleté, dvě nebo tři tří- a čtyřleté. Každý rok se odstraní nejstarší a nastoupí nová, takže rostlina nikdy nezestárne.

Rok	Co dělat
1.	Vysadit a všechny větve zkrátit na 15–20 cm, nad pupenem směřujícím ven.
2.	Ponechat 4 až 6 silných výhonů; zkrátit je na polovinu a slabé odstranit.

3. a dál	Odstranit nejstarší větev, otevřít střed a zkrátit boční větvičky na 2 pupeny.

Tip: dřevo staré 4 až 5 let ztmavne a plodí málo: poznáte ho hned podle tlustší, našedlé kůry.

Řez ve čtyřech krocích

Krok 1 · Vysadit a zkrátit nízko

Při výsadbě zkraťte všechny větve na 15–20 cm nad zemí, nad pupenem směřujícím ven. V následujícím roce rostlina vyžene silné výhony, které budou základem.

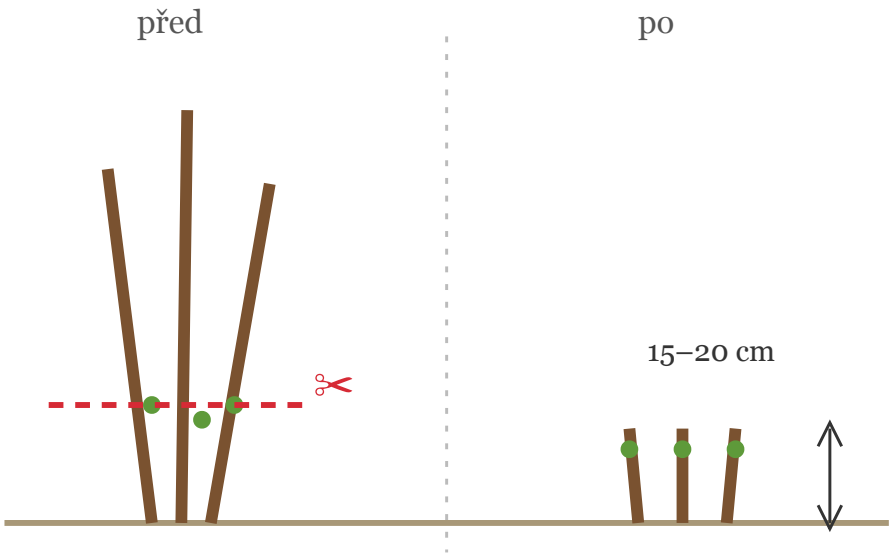

Nízký řez nutí rostlinu vyhánět nové výhony u země.

Krok 2 · Odstranit nejstarší větve

Každou zimu odřízněte u země jednu nebo dvě nejstarší větve (4 až 5 let, tmavá a tlustá kůra). Tento krok udržuje rostlinu mladou.

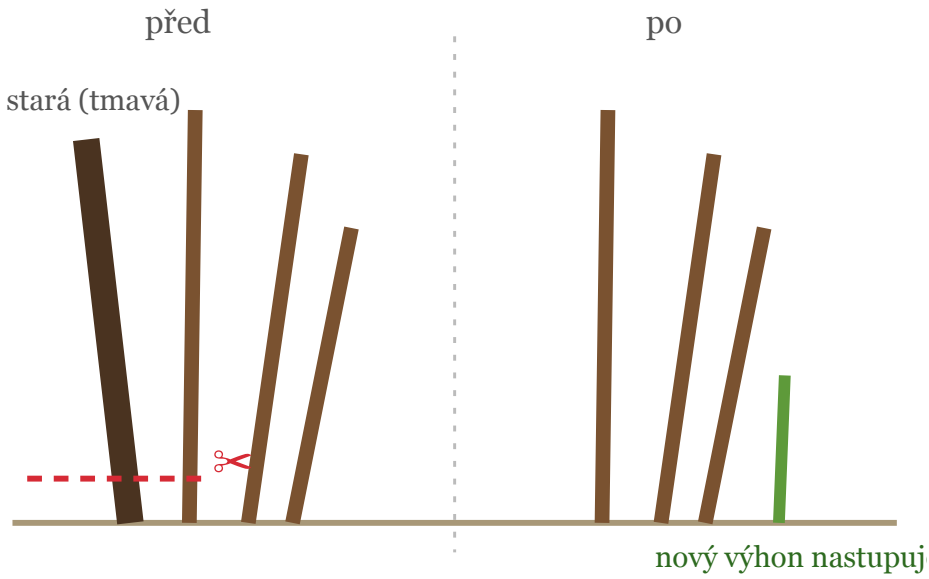

Stará a tmavá větev pryč u země; nová zaujme její místo.

Krok 3 · Otevřít střed

Odstraňte větve rostoucí do středu, křížící se a ty, které se vlečou po zemi. Dbejte, aby každá větev měla prostor a světlo dosáhlo až na dno keře.

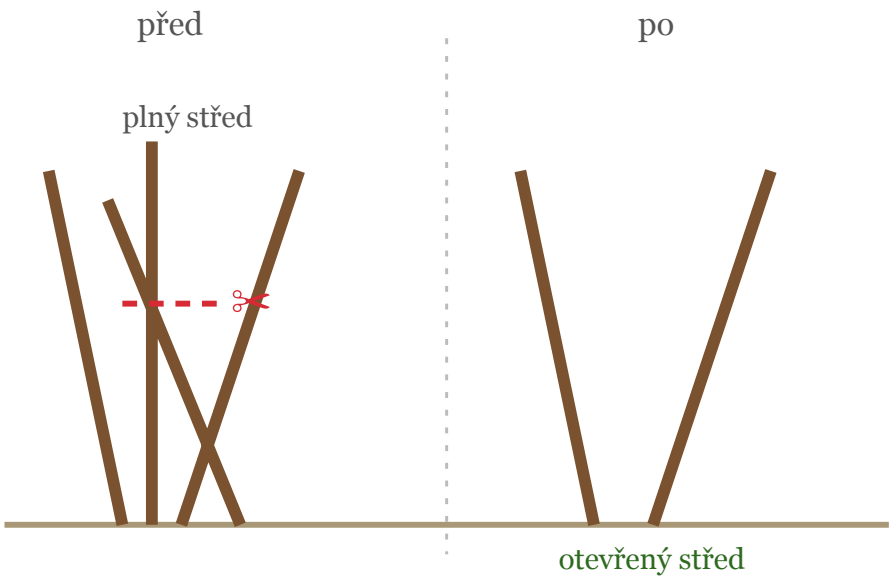

Větve do středu pryč; zůstávají ty, které se rozevírají ven.

Krok 4 · Zkrátit boční větvičky a letošní větve

Letošní větve na špičce zkracujte na třetinu délky, nad pupenem směřujícím ven. Krátké boční plodné větvičky zkraťte na dva pupeny. V červenci zopakujte u bočních výhonů zkrácení na 4–5 listů.

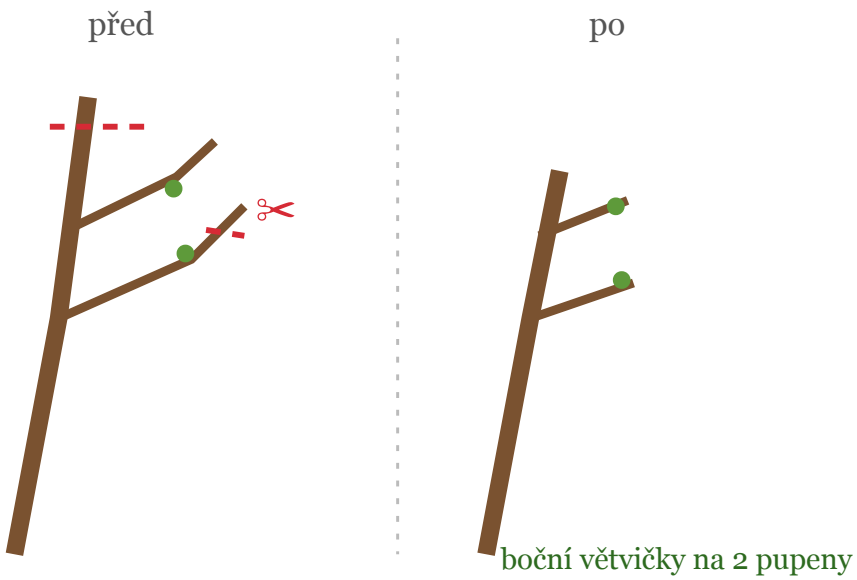

Krátké plodné větvičky a zkrácené špičky: víc světla, větší strapce.

Typické chyby

- Odřezání plodných větviček: bez nich nejsou plody.
- Ponechávání dřeva starého přes pět let: úroda klesá a strapce jsou drobné.
- Ponechání zahuštěného středu: ve strapcích se objevuje plíseň a chybí vybarvení.
- Odstranění všech nových větví naráz: rok bez plodů.
- Řez špinavými nůžkami: choroby se přenášejí z rostliny na rostlinu.

Tip: odřízněte jednu nebo dvě staré větve ročně, nikdy víc. Rostlina se tak obnoví, aniž byste přišli o sklizeň.

Angrešt

Typ ovocného keře: opadavý keř s trny a obloukovitými větvemi. Vede se jako otevřený keř nebo, pro pohodlnější sklizeň, jako malý stromek na jednom kmínku.

Plodí na: krátkých plodných větvičkách dřeva starého 2 roky a více a u báze loňských větví. Letošní větve neplodí.

Zimní řez: od února do března, v období klidu rostliny a v silných rukavicích.

Letní řez: v červnu až červenci zkrátit boční letošní výhony na 5 listů.

Doporučená výška: 1 až 1,5 m, s otevřenou korunou.

Jak se tvoří keř angreštu

Cílem je **otevřená koruna ve tvaru misky** s 8 až 10 hlavními větvemi, aby dovnitř pronikal vzduch a světlo a abyste mohli mezi trny strčit ruku. Vzduch je důležitý: v zahuštěné koruně se objeví padlí, které plody kazí.

Rok	Co dělat
1.	Vysadit a větve zkrátit na polovinu, nad pupenem směřujícím ven.
2.	Ponechat 4 až 6 dobře rozmístěných větví a zkrátit je na polovinu; ostatní odstranit.

3. a dál	Otevřít střed, odstranit staré a nízké větve, zkrátit boční větvičky.

Tip: používejte silné rukavice a dlouhé rukávy. Nízké větve, které se vlečou, odstraňte jako první: plody na zemi se kazí.

Řez v pěti krocích

Krok 1 · Vysadit a zkrátit na polovinu

Při výsadbě zkraťte každou větev na polovinu délky, nad pupenem směřujícím ven. Rostlina odpoví novými výhony.

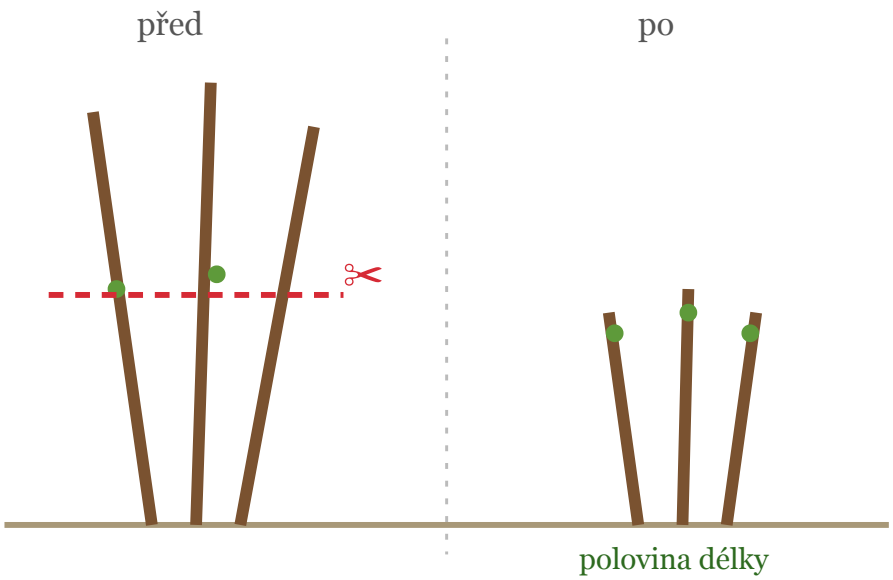

Zkrácení na polovinu nad pupenem směřujícím ven otevírá korunu.

Krok 2 · Odstranit nízké a staré větve

Odřízněte těsně u země větve, které se vlečou po zemi, a nejstarší (4–5 let, tmavá a tlustá kůra). Každý rok jednu nebo dvě, abyste nikdy nezůstali bez úrody.

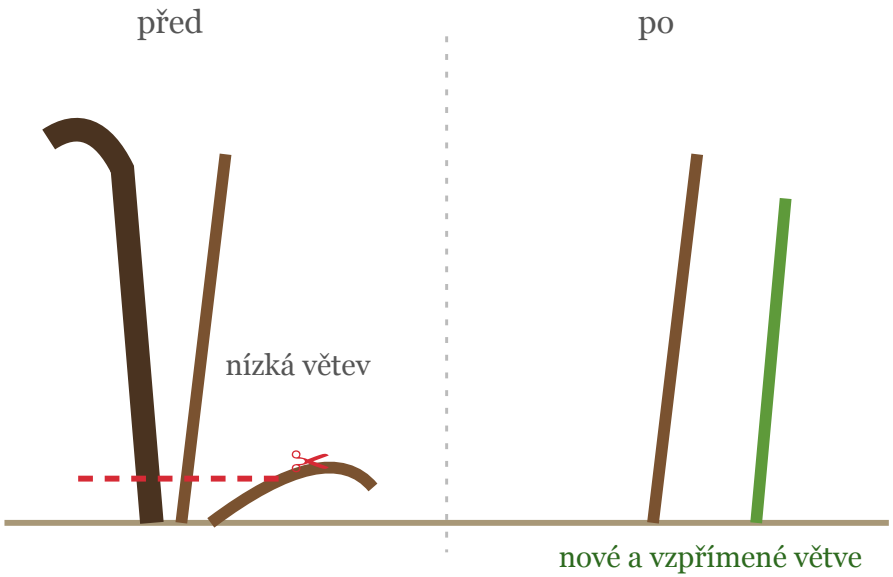

Stará větev a ta, která se vleče, pryč; zůstávají nové a rovné.

Krok 3 · Otevřít střed

Odstraňte větve rostoucí do středu a křížící se. Otevřená koruna propouští vzduch i slunce a usnadňuje sklizeň bez škrábanců.

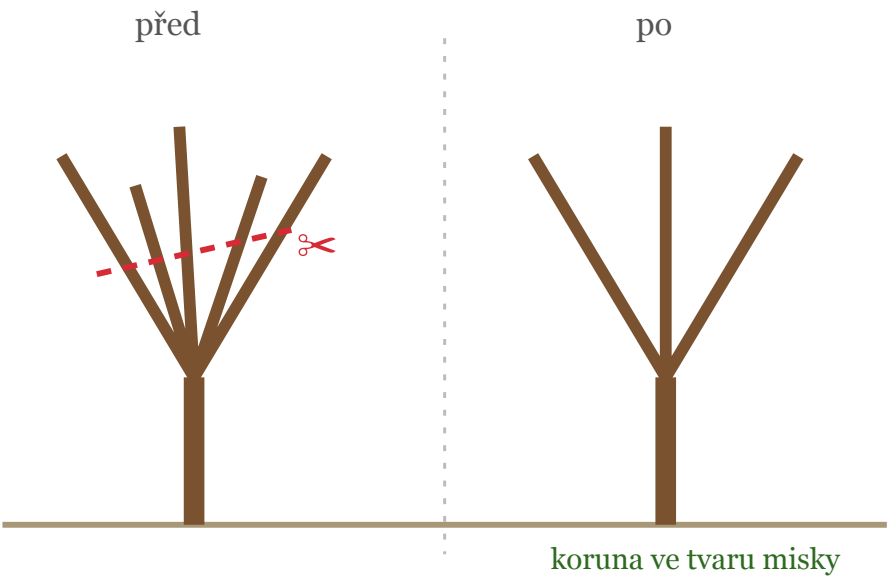

Větve mířící do středu pryč; koruna zůstane ve tvaru misky.

Krok 4 · Zkrátit letošní větve

V zimě zkraťte špičky letošních větví na polovinu, nad pupenem směřujícím ven (aby se koruna nezahustila). Krátké boční větvičky zůstanou na dvou pupenech: budou to plodné větvičky.

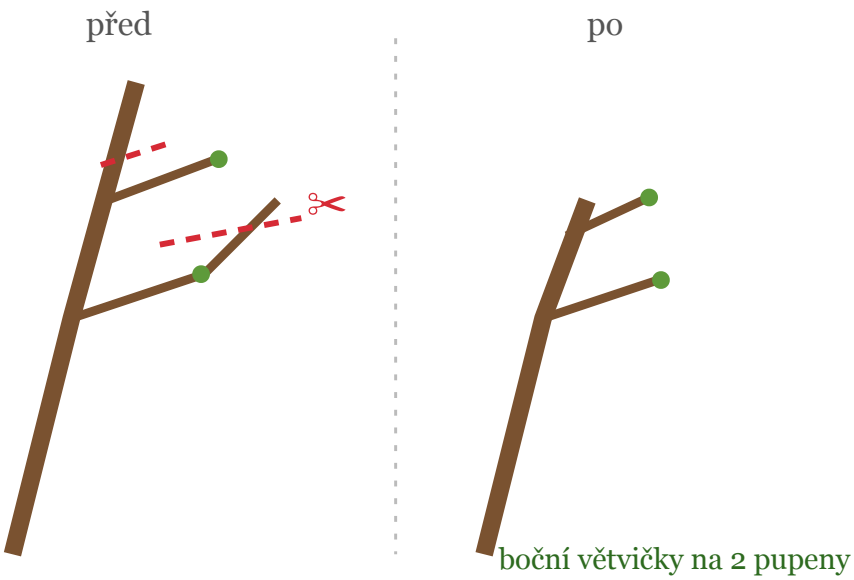

Špičky na polovinu, boční větvičky na dva pupeny.

Krok 5 · Letní řez bočních výhonů

V červnu až červenci zkraťte boční letošní výhony na pět listů nad bází a hlavní větev nechte nezkrácenou. Plody dostanou světlo, zabrání se padlí a připraví se plodné větvičky na příští rok.

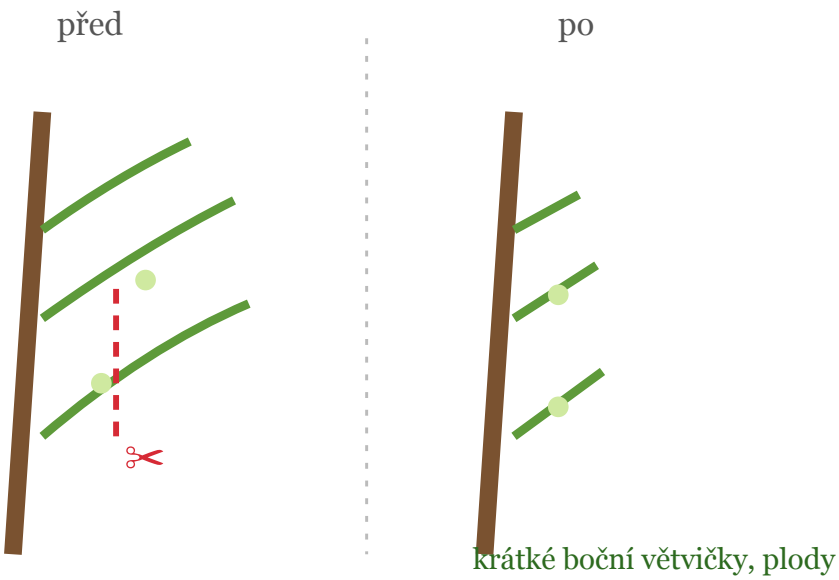

Boční výhony se zkracují; hlavní větev zůstává celá.

Typické chyby

- Řez bez silných rukavic: trny snadno poraní a způsobí infekci.
- Ponechání zahuštěné koruny: padlí a drobné plody.
- Ponechání větví, které se vlečou: plody hnijí na zemi.
- Odřezání všech letošních větví: příští rok žádné plody.
- Ponechání větví starších než pět let: plodí málo a drobně.

Tip: řežte vždy nad pupenem směřujícím ven a dobře nabroušenými nůžkami. Čistý řez se rychle zacelí.

Maliník

Typ ovocného keře: keř s krátkověkými letorosty (pruty): každý prut žije dva roky a pak odumře. Kořen je trvalý a každý rok vyhání nové pruty.

Dvě skupiny: letní (plodí na loňských prutech, v červnu až červenci) a **remontantní** (plodí na letošních prutech, v září až říjnu; některé dávají ještě malou sklizeň u báze dvouletých prutů).

Letní řez (letní odrůdy): hned po sklizni (červenec až srpen) odříznout u země pruty, které plodily.

Zimní řez: od února do března, k odstranění slabých prutů a zkrácení špiček; u remontantních odrůd odříznout vše u země.

Doporučená výška: pruty přivázané k drátům, ve výšce 1,5–1,8 m.

Jak se tvoří maliník

Maliník nemá kmen: tvoří se v **úzké řadě**, s pruty přichycenými ke dvěma drátům nebo k tyčím, 6–8 prutů na metr. Letošní pruty (zelené) rostou během léta; loňské (zhnědlé) plodí a usychají. Umět tato dvě stáří rozlišit je polovina řezu.

Skupina	Co dělat
Letní	Po sklizni: odříznout u země pruty, které plodily. Na konci zimy: vybrat 6–8 prutů na metr, přivázat a zkrátit špičky.
Remontantní	Únor až březen: odříznout všechny pruty u země. Na podzim dají sklizeň nové pruty.

Tip: letošní pruty jsou zelené a hladké; dvouleté mají hnědou, sušší kůru a už mají větvičky, na nichž byly plody.

Řez v pěti krocích

Krok 1 · Odříznout pruty, které už plodily

U letních odrůd odřežte hned po sklizni u země nůžkami nebo pilkou všechny pruty, které plodily. Poznáte je podle hnědé kůry a suchých bočních větviček. Zelené a nové pruty zůstávají.

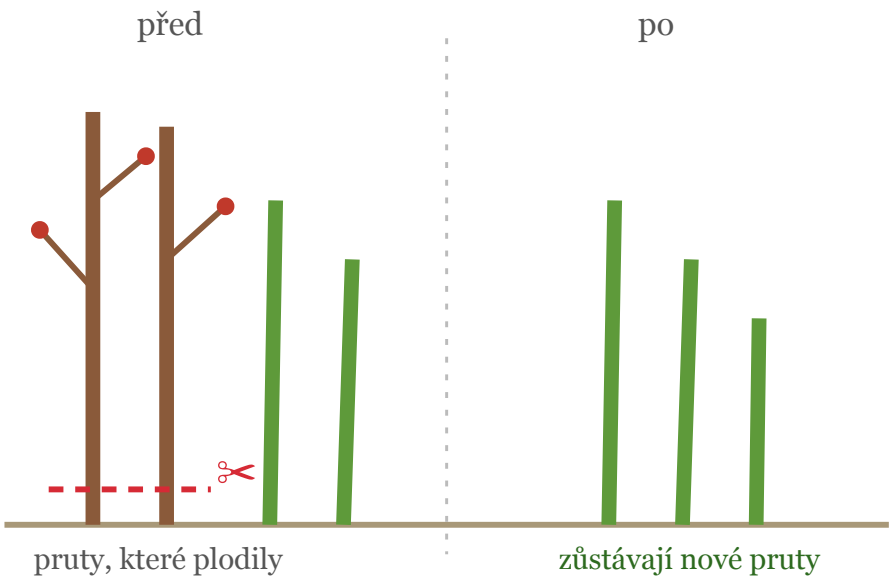

Hnědé pruty, které už plodily, pryč u země.

Krok 2 · Vybrat nové pruty

Na konci zimy vyberte 6 až 8 prutů na metr řady: nejsilnější, rovné a zdravé. Odstraňte tenké, křivé a ty, které vyrůstají mimo řadu (v uličkách): jsou to výmladky, které se šíří po zahradě.

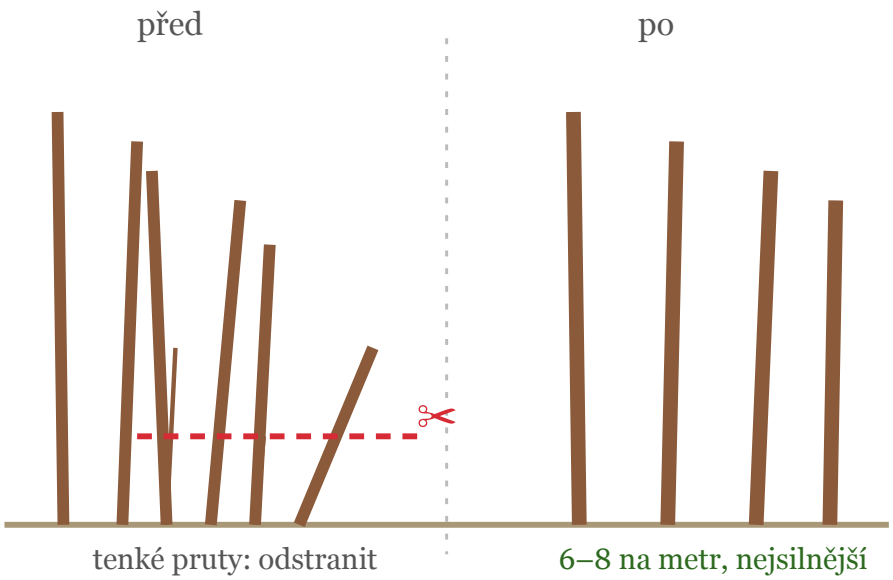

Zůstávají jen silné a rovné pruty; slabé pryč u země.

Krok 3 · Přivázat ke dvěma drátům a zkrátit špičky

Vybrané pruty přivažte ke dvěma drátům (ve výšce 60 cm a 1,5 m nad zemí) měkkým provázkem, bez utahování. Špičky jim zkraťte na 1,5–1,8 m, nad pupenem, aby vyrostly plodné boční větvičky.

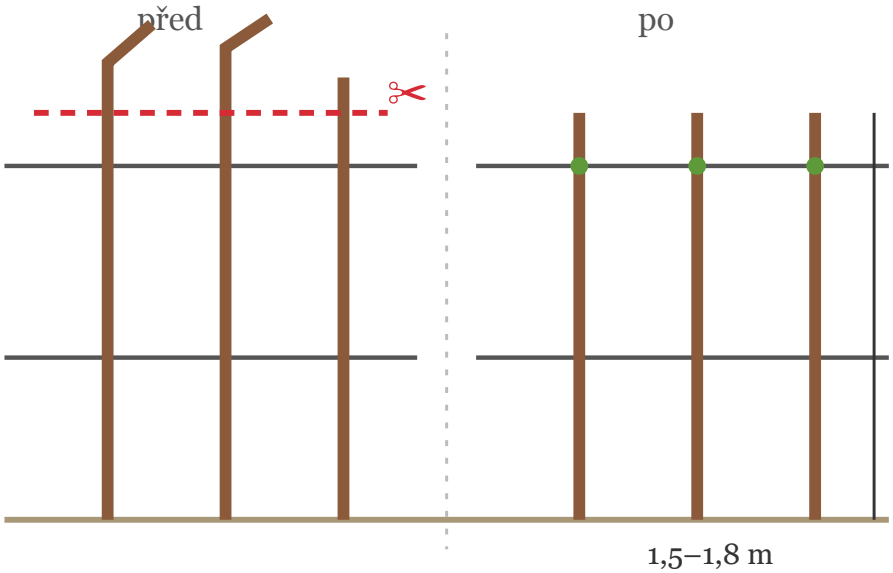

Pruty zůstanou přivázané a zkrácené do výšky horního drátu.

Krok 4 · Remontantní odrůdy: odříznout vše u země v únoru až březnu

U remontantních odrůd odřežte všechny pruty u země v únoru až březnu. Nové pruty vyrostou na jaře a na podzim plodí na špičkách. Je to nejjednodušší řez maliníku.

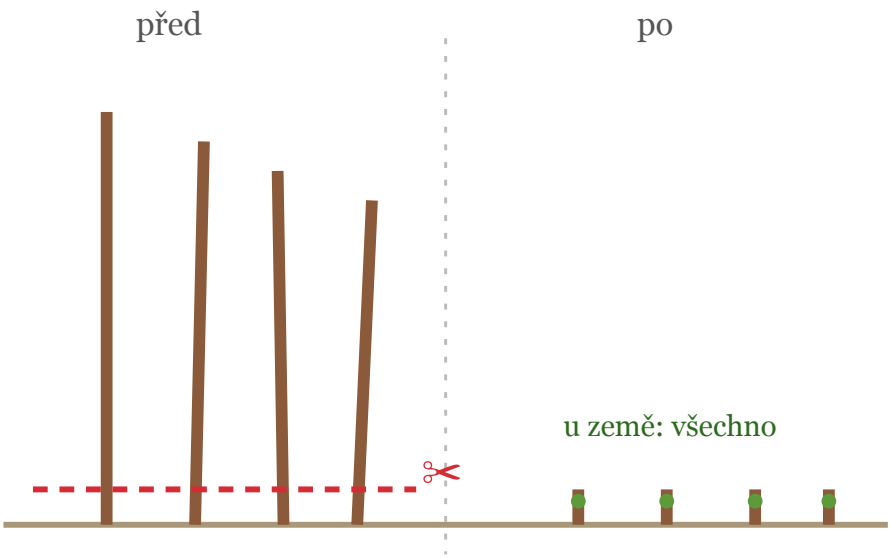

U remontantních odrůd pryč všechny pruty; nové dají podzimní sklizeň.

Krok 5 · Zvládnout výmladky mimo řadu

Maliník se šíří kořenovými výmladky. Každé jaro odřežte u země motykou nebo nůžkami výmladky, které vyrostou dál než 30 cm od řady. Řada zůstane úzká a provzdušněná.

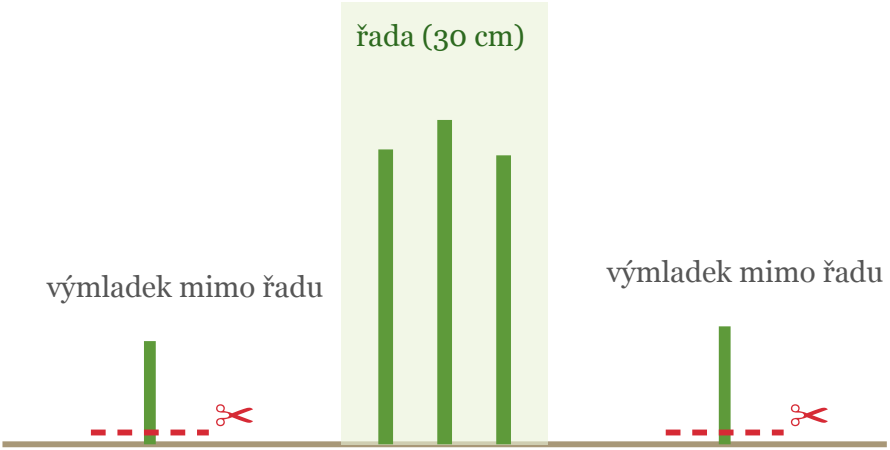

Výmladky mimo řadu pryč těsně u půdy.

Typické chyby

- Odříznutí dvouletých prutů *před* sklizní u letních odrůd: ztratíte úrodu.
- Ponechání starých prutů po sklizni: berou sílu a skrývají choroby.
- Příliš mnoho prutů (víc než 10 na metr): drobné plody a špatné provětrání.
- U remontantních odrůd zkrátit jen špičky a zbytek nechat: slabá a nerovnoměrná sklizeň.
- Příliš utažený úvazek: prut se škrtí.

Tip: nejste-li si jisti, zda je váš maliník letní, nebo remontantní, sledujte, kdy plodí: červen až červenec znamená letní, září až říjen remontantní.

Vinná réva

Typ ovocné rostliny: dřevnatá opadavá popínavá liána, velmi bujná, vedená na opoře (dráty, treláž nebo pergola).

Plodí na: letorostech, které vyrůstají z pupenů loňských prutů nebo čepů. Každý jednoletý prut, který ponecháte, dá hrozny v příštím roce.

Zimní řez: od února do března, na révě v klidu, před „pláčem“ (vytékáním mízy na jaře). Nezačínejte za silných mrazů.

Letní řez: vylamování nadbytečných letorostů a zaštipování v květnu až červnu, aby se omezilo listoví a hrozny se provětrávaly.

Dva systémy: kordon (čepy o 2 očkách na trvalém rameni) a **tažeň a čep** (jeden dlouhý prut a jeden krátký čep, obnovované každý rok).

Jak se tvoří vinná réva

Réva nese hrozny na loňském dřevě, proto je řez **silný a každoroční**: bez něj se rostlina zahustí větvemi a nese málo a drobnějších hroznů. Než začnete řezat, zvolte systém: kordon je jednodušší a trvanlivý; tažeň a čep dává větší hrozny u bujných odrůd.

Rok	Co dělat
1.	Zkrátit kmínek na 2 pupeny. Nechat růst jediný letorost a přivázat ho k tyči.
2.	Zkrátit kmínek k drátu (80–100 cm); vytvořit kmen. U kordonu ponechat dvě ramena.
3. a dál	Řezat každý rok u kordonu na čepy o 2 očkách, nebo na tažeň a čep.

Tip: řežte vždy asi 2 cm nad posledním ponechaným pupenem, se sklonem řezu směrem od pupenu, aby ho kapka mízy nezmáčela.

Řez v šesti krocích

Krok 1 · Vytvořit kmen v prvním a druhém roce

Při prvním zimním řezu zkraťte kmínek na dva pupeny a nechte růst jen nejsilnější letorost, přivázaný k tyči. Při dalším zimním řezu ho zkraťte do výšky spodního drátu (80–100 cm), nad dobře vytvořeným pupenem. Stane se kmenem.

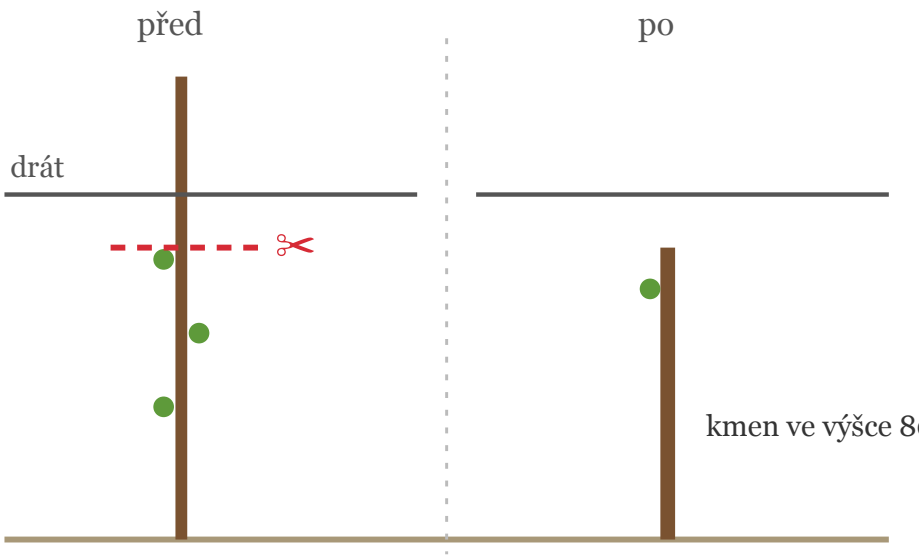

První řez vytvoří kmen, těsně pod drátem.

Krok 2 · Kordon: čepy o dvou očkách

U kordonu zůstává rameno pevně u drátu a každý rok se všechny jednoleté prutky zkracují na dvě očka od báze. Každý čep dá příští rok dva nové letorosty, z nichž vyrostou hrozny. Rozestupy 15–20 cm.

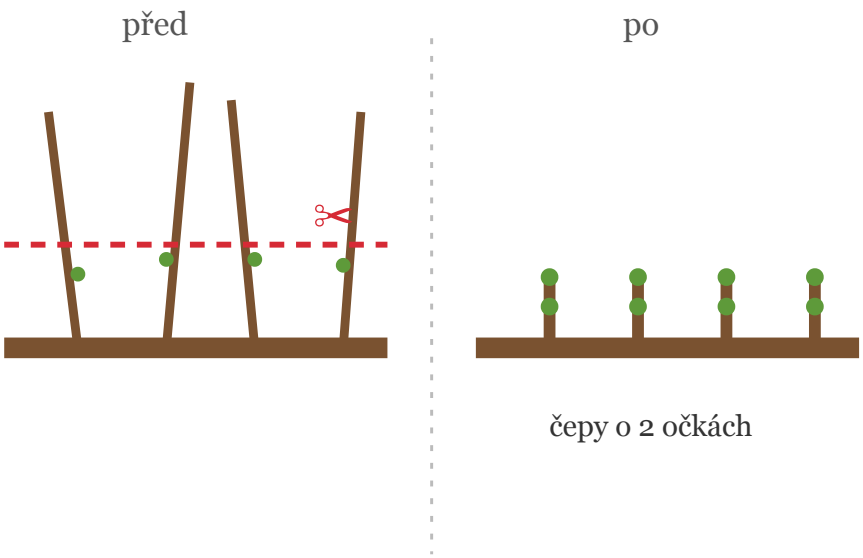

Jednoleté prutky se zkracují na dvě očka po celé délce kordonu.

Krok 3 · Tažeň a čep

U systému tažeň a čep ponecháte jeden dlouhý jednoletý prut (tažeň, se 6 až 8 očky), který se přiváže k drátu, a jeden krátký prutek u báze (čep, se 2 očky), z něhož vyroste tažeň pro příští rok. Vše ostatní pryč.

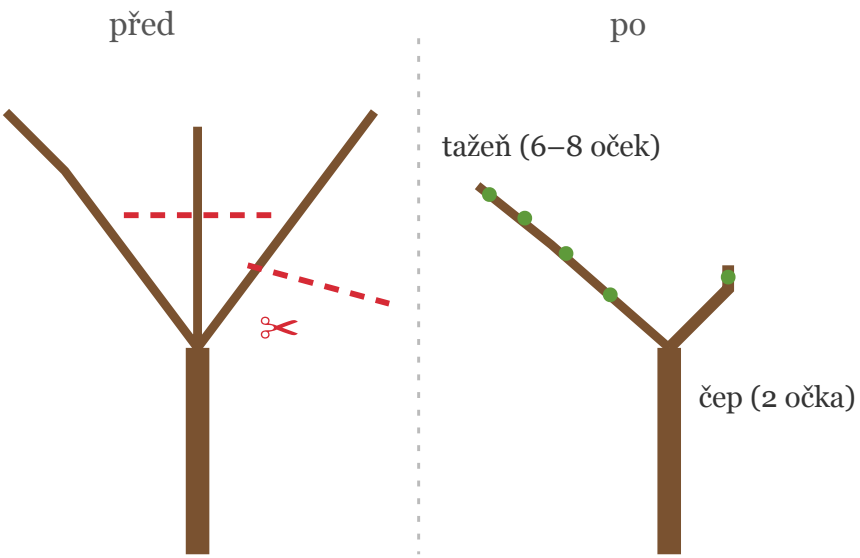

Tažeň nese hrozny letos; čep připravuje tažeň na příští rok.

Krok 4 · Kam přiložit nůžky

Řežte vždy asi 2 cm nad posledním ponechaným pupenem, se sklonem řezu na opačnou stranu, aby míza nestékala po pupenu. Nikdy neřežte těsně u pupenu: zasychá a ztratí se.

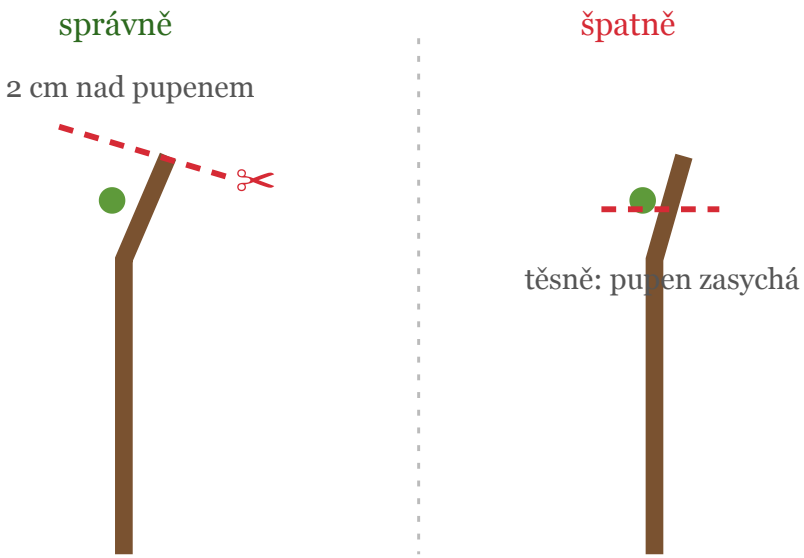

2 cm nad pupenem, se sklonem: pupen chráněn, rána dobře zasychá.

Krok 5 · Letní vylamování letorostů

V květnu až červnu ručně odstraňte jemné výhony, které vyrůstají na kmeni a u báze ramen, a přebytečné výhony z čepů (ponechte jeden nebo dva na čep, ty s hrozny). Říká se tomu vylamování. Bez něj se réva zahustí zbytečným listím.

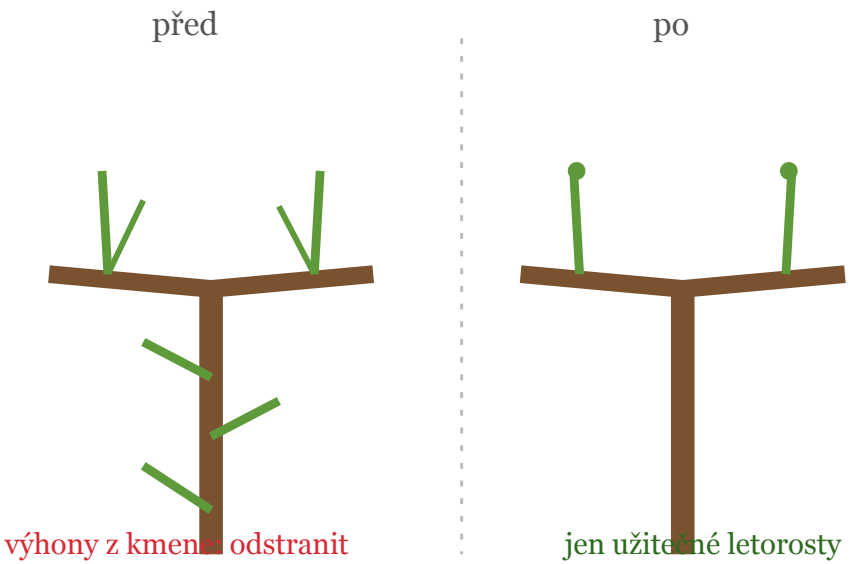

Výhony z kmene pryč rukou; zůstávají letorosty z čepů.

Krok 6 · Zaštipování a provětrání hroznů

Koncem června nebo v červenci zkraťte vrcholky letorostů, které přerostou horní drát, ve výšce asi 1,5–1,8 m, a odstraňte několik listů kolem hroznů. Vzduch a slunce zabrání plísním a dají sladší bobule.

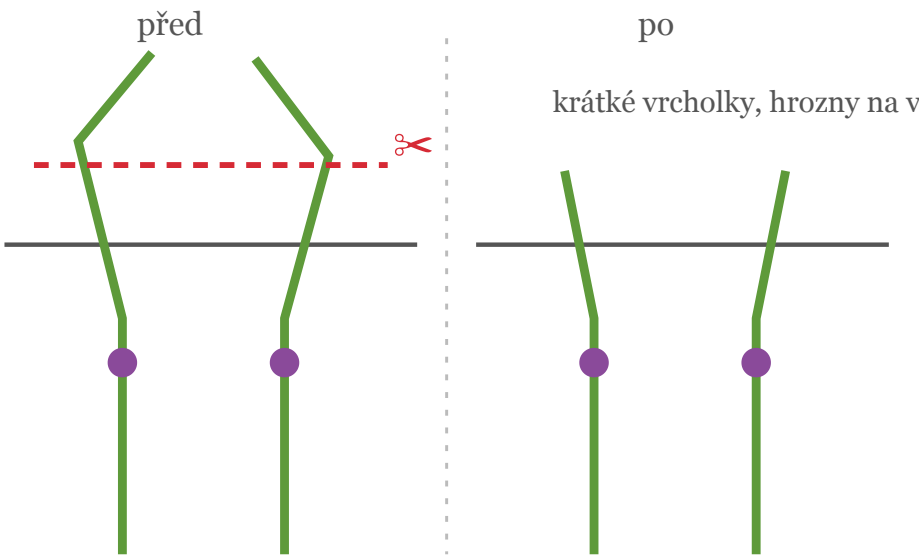

Vysoké vrcholky se zkracují; hrozny jsou na očích, ve vzduchu a na slunci.

Typické chyby

- Řez pozdě, když už míza proudí: réva „pláče“ a ztrácí sílu.
- Příliš mnoho oček na čepu nebo prutu: mnoho drobných hroznů a málo cukru.
- Řez těsně u pupenu, bez ponechání asi 2 cm.
- Ponechání dvouletých větví jako tažeň: dobré hrozny nese jen jednoletý prut.
- Zapomenuté vylamování: nadměrné listoví podporuje plíseň révy a padlí.

Tip: držte se stále stejné logiky: jednoletý prut ponechat, dvouletou větev odstranit. Nůžky mezi keři dezinfikujte a při letním řezu se vyhněte dešťovým dnům.

Na závěr

Došli jste na konec první knihy. Už víte, jak je strom stavěný, jak provést čistý řez a jak řezat každý druh, krok za krokem. Zbývá přiložit nůžky ke stromu. Začněte jedním, v klidu, a kdykoli budete na pochybách, vraťte se k této knize.

Zlatá pravidla řezu

1. **Nejdřív to, co je suché, zlomené nebo nemocné.** Je to vždy první řez a nikdy neuškodí.
2. **Řežte čistě a těsně,** u větve, z níž vyrůstá, bez pahýlů, nebo 1 cm nad pupenem.
3. **Otevřete střed světlu.** Otevřená koruna dává větší, lépe vybarvené ovoce a méně chorob.
4. **Každý druh má své období a svůj postup.** Před řezem si prohlédněte kartu v příslušné kapitole.
5. **Při pochybnostech řežte méně.** Další rok můžete vždy ubrat víc; odříznutá větev se nevrátí.
6. **Málo silných řezů, mnoho tenkých.** Raději odstraňujte malé větve každý rok.
7. **Nikdy neodstraňujte víc než třetinu koruny** najednou.

Bezpečnost

- Používejte pevný žebřík na rovné zemi, nejlépe s někým nablízku. Nikdy nepracujte s motorovou pilou na žebříku.
- Používejte rukavice, brýle a dlouhé rukávy; silné rukavice u rybízu, angreštu a maliníku.
- Nůžky a pilku mezi stromy dezinfikujte lihem, zejména je-li přítomna choroba.
- Dobře nabroušené nářadí řeže rychleji a s menší námahou.
- Neřežte za deště, mrazu nebo silného větru.

Co dělat dál

Kniha	K čemu slouží
Kniha 2 · Roubování a množení ovocných dřevin	Roubování do rozštěpu, za kůru a očkování, s ilustracemi: příprava roubu a podnože a kdy roubovat, aby se rouby ujaly.
Kniha 3 · Starý sad, nový život	Omlazení starých a zapomenutých stromů, rozložené do několika období, aby nezeslábly; kdy je lepší zasadit nový strom; nejčastější chyby při řezu.
Kalendář ovocné zahrady	Co řezat, roubovat a dělat v sadu, měsíc po měsíci, pro české podnebí. Mějte ho na očích a na začátku každého měsíce se do něj podívejte.

Tip: fotografujte stromy před řezem a po něm. Příští rok vám srovnání ukáže, co se povedlo a co upravit.

Hodně zdaru a bohatou sklizeň.